Беш йилликни муддатидан илгари бажарамиз

БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

18-йил чиқиши.
№ 241 (4447).
11 ДЕКАБРЬ
ШАНБА
1971 ЙИЛ
Баҳоси 2 тийин.

ЧЕВАРЛАР ЗАФАРИ

Тошкент трикотаж фирмасининг тикув цехи корхонада илғор коллективлардан саналади. Цех ишчилари тўққизинчи беш йилликнинг биринчи йили план топшириғини барвақт бажариш учун курашиб, зафар қучдилар. Ўн бир ойлик маҳсулот реализацияси плани муддатидан илгари бажарилди.

— Бригадалараро ташкил этилган социалистик мусобақа муваффақиятларимиз калити бўлмоқда,— дейди цех бошлиғи ўртоқ Екатерина Штин,—21 та бригада ўртасида ғолибликни Мунира Баҳодирова бригадаси қўлда сақлаб келмоқда. Бундан ташқари, зиммаларига шахсий мажбурият олиб ишлаётганлар сони ҳам ортиб боряпти.

Тошкентдаги Чкалов номли самолётсозлик заводининг фрезерчиси Альбина Девятова ташаббуси асосида иш юритаётганлар ҳозир 200 дан ортиб кетди. Роза Рихсиева, Раҳима Аҳмедова, Лидия Фектистова, Мунира Қўчқорова ва бошқалар шулар жумласидандир. Моҳир чеварлар шу кунларда 1972 йил ҳисобига меҳнат қилишмоқда.

Ҳ. ИНОҒОМОВ.

МЕҲНАТ ВАХТАСИДА

Район саноат корхоналари КПСС XXIV съезди йилини қувончли меҳнат зафарлари билан якунлаш учун суръатга-суръат қўшиб, ўзаро социалистик мусобақани кенг авж олдирмоқдалар.

Цемент-шифер комбинати ишчи, инженер-техник ходимлари ва хизматчилари маҳсулот ишлаб чиқариш суръатини ошириб, 10 ойлик маҳсулот реализация қилиш планини 102,7 процент бажардилар. Ўтган йилнинг шу даврига нисбатан цемент ишлаб чиқариш 21 минг тоннага кўпайди.

* * *

Пластмасса буюмлари комбинатининг аҳил коллективи ўн ойлик планни 110,7 процент адо этди. Пластмасса буюмлар ишлаб чиқариш планга нисбатан 22,8 процент, трубалар ишлаб чиқариш эса 38 процентга ортди. Қурилишларга 1 миллион 855 минг квадрат-метр линолиум жўнатилди, бу планнинг 131 процентини ташкил этади.

* * *

8-темир-бетон буюмлари заводининг ишчи-хизматчилари ҳам ўнбир ойлик планни муддатидан олдин 105,7 процент қилиб уддалашди. Улар республикамиз қурилишларига кўплаб йиғма темир-бетон буюмлари етказиб бермоқдалар. Фақат шу йилнинг ўн ойида 57775 куб метр йиғма темир-бетон буюмлари қурилишларга жўнатилди.

Айни кунларда район саноат корхоналарида меҳнат кўтаринкилиги ҳукм сурмоқда. Саноатчилар тўққизинчи беш йилликнинг дастлабки йилини муддатидан олдин бажариш учун ички имкониятларни ишга солиб. астойдил меҳнат қилмоқдалар.

Т. ФАТТОХУТДИНОВ,
А. ҚОДИРОВ.

ҚЎШИМЧА МАҲСУЛОТ

Калинин район маҳаллий саноат комбинатининг меҳнатсевар коллективи КПСС XXIV съезди қарорларидан руҳланган ҳолда ўзаро мусобақани кучайтириб, йиллик ишлаб чиқариш давлат планини муддатидан бир ой илгари бажарди. Комбинат ишчи ва хизматчилари қўлга киритилган ютуқларни мустаҳкамлаб, йил охиригача яна 50 минг сўмлик кенг истеъмол моллари ишлаб чиқариш учун курашмоқда.

— Кенг истеъмол моллари ишлаб чиқаришни кучайтириш ҳақидаги партия Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг қарорлари комбинатимиз учун янги истиқболлар очиб берди, — дейди комбинат директори ўртоқ С. Акромов. — Партиямиз кўрсатмаларини амалга ошириб, комбинатда кенг истеъмол моллари ассортиментини ишлаб чиқаришга жорий қиляпмиз. Яқин қисқа вақт ичида халқ истеъмоли учун керакли бўлган миллий идишлар яъни лаган, товоқ, пиёла каби кулолчилик маҳсулотлари ишлаб чиқаришни ўзлаштириб олдик. Бундан ташқари кондитер маҳсулотлари, тикувчилик буюмлари, мебель ишлаб чиқариш кенг йўлга қўйилди. Бу маҳсулотларга бўлган талаб ва эҳтиёж кун сайин ошиб боряпти. Бу эҳтиёж бизнинг коллективимиз олдига янги вазифаларни қўяди.

Дарҳақиқат, комбинатнинг М. Масауров ва Ж. Муҳитдинов ҳамда Қ. Абдуллахўжаев ўртоқлар бошчилик қилаётган цехлари ойлик ва квартал планларини ортиғи билан бажариб цехлараро мусобақада байроқдор бўлиб келишмоқда.

—Тўққизинчи беш йилликда 115 минг трактор ишлаб чиқарамиз,— Тошкент трактор заводи коллективининг шиори ана шундай. Суратда: Т-28х4 трактори йиғиладиган бош конвейер акс эттирилган.

А. ПАЛЕХОВ фотоси.

САМАРАЛИ МЕҲНАТ ЯКУНЛАРИ

«Беш йилликни тўрт йилда бажарамиз» — колхозимиз аъзолари беш йилликнинг дастлабки йилида шундай шиор билан иш бошладилар. Бу вазифанинг уддасидан чиқиш учун тўрт йил мобайнида йиллик пахта тайёрлаш плани 125 процентдан бажарилиб, ҳосилдорлик гектар бошига 27,4 ўрнига 32,4 центнерга етиши керак. Колхозимиз аъзолари шу мақсадни дилга жо қилиб, ўзаро социалистик мусобақани кенг авж олдириб, аввал баҳордан бери фидокорона меҳнат қилдилар.

Социалистик мусобақа шартларининг бажарилиши бутун ёз давомида вақти-вақти билан текшириб турилди. Илғорлар рағбатлантирилди. Айниқса, ўзаро текшириш вақтларида агротехника тадбирларининг изчиллик билан бажарилиши, иш сифати, озиқлантириш ва суғориш тадбирлари синчиклаб текширилди.

Мусобақа шартларининг бажарилишига қаттиқ риоя қилингани учун ерга муносабат ҳам ўзгарди. Колхозчилар, механизаторлар ердан унумли фойдаланиш учун астойдил интилдилар. Шу туфайли йил охирида қувончли натижаларга эришилди. Айрим бригада аъзолари колхозимиз шароитида пахтадан рекорд ҳосил етиштирдилар.

Турғунбек Усмонқулов бошлиқ бригадада ҳар гектар ердан 27,7 ўрнига 48,5 центнердан ҳосил олинди. Бу пландагидан 20,8 центнер кўп демакдир. Наби Ўринбоев бошлиқ бригада аъзолари 43,2, Цой Эн Сек бошлиқ бригадада 38,7, Муҳаммад Маҳкамов бошлиқ бригадада 36,4, Туроб Абдужабборов бошлиқ бригадада ҳар гектар ердан 34 центнердан ҳосил етиштирилди. Шунинг учун ҳам колхозимиз бўйича ҳосилдорлик 35,1 центнерга етди, йиллик пахта тайёрлаш плани 125 эмас, 133 процент бажарилди.

Тўққизинчи беш йилликнинг дастлабки якунлари пахтачилик бўйича беш йиллик планни тўрт йилда эмас, уч ярим йилда бажариш мумкин эканлигини кўрсатди.

Колхозимизда канопчилик салмоқли ўрин тутади. Биз бу йил 916 гектар ерга*каноп экиб 14096 тонна луб етказиб беришимиз лозим эди. Ҳақиқатда эса колхозчиларимиз жонбозлик кўрсатиб ишлаганликлари туфайли давлатга 16143 тонна каноп пояси сотдик. Ҳар гектар ердан 154,9 ўрнига 177,4 центнердан каноп олинди. Қовунбой Тешабоев бошлиқ бригада аъзолари ҳар гектар ердан 201 центнердан каноп олдилар. Юн Николай, Наби Ўринбоев, Абзал Холматов бошлиқ бригадаларда ҳам 188—194 центнердан ҳосил олиниб, план анча ошириб адо этилди.

Лекин, айрим бригадаларда йиллик план ошириб бажарилган бўлса ҳам, уларнинг иш натижалари бизни қаноатлантирмайди. Масалан, Тожибой Юсупбоев бошлиқ бригада планни 100.8 процент адо этди. Норхўжа Хусанов бошлиқ бригадада ҳар гектар ердан 161 центнердан ҳосил олинди. Аслида ҳосилдорлик бу бригадада 180—190 центнерга бориши лозим эди. Кузда ер ўғитланиб ҳайдалмагани, озиқлантириш, суғориш мақсадга мувофиқ ўтказилмагани учун кутилган даражада ҳосил олинмади. Ҳозир ана шу бригадаларда бултурги хатоларни тузатиш мақсадида ҳар гектар ерга аввал 500—600 килограмм фосфор солиниб сўнг сифатли шудгор қилиб қўйилди.

Муҳим соҳалардан яна бири чорвачиликдир. Бир вақтлар бизга эллик-олтмиш минг сўм зарар келтирган бу соҳа ҳозир фойда келтирадиган даражага етиб қолди. Бултур чорвадан зиён кўрмадик, ҳисоб. Бу йил эса чорвадорларимиз фойда олиш учун курашишяпти: чорва маҳсулотлари плани, чорва туёғи ва бузоқ, қулун, чўчқа боласи олиш планлари ошириб бажарилди. Колхозимизда 850 ўрнига 1000 бош қорамол бор. Шундан сигирлар 295 бошдир.

Хўжалигимиз йиллик гўшт тайёрлаш планини ҳар йил январь ойидаёқ бажаришга одатланиб қолган. Бу йил ҳам 76 ўрнига 80 тонна гўшт топшириб, планни 106 процент бажардик. 450 ўрнига 590 тонна сут соғиб олинди. Бир сигирдан соғиб олинган сут 10 ноябргача 2035 литрданга етди. Чорвадорларимиз йил охиригача 2300 литрга етказиш ниятидалар.

Колхозимиз пахтакорлари, лубкорлари, шоликорлари ва чорвадорлари тўққизинчи беш йилликнинг биринчи йилини, қисқача айтганда, шундай якунламоқдалар. Бу йилги ғалабадан руҳланган колхозимиз аъзолари келгуси йилда бундан ҳам яхшироқ ишлашга отланиб, кузги шудгорни жадал давом эттирмоқдалар.

И. ЮНУСОВ,
Оққўрғон районидаги Свердлов номли колхоз раиси.
Р. БОБОМУРОДОВ,
колхоз партия ташкилотининг секретари.

ОБЛАСТЬ РАЙОНЛАРИДА ЯХОБ СУВИ БЕРИШ ВА ШЎР ЮВИШНИНГ БОРИШИ ТЎҒРИСИДА ШУ ЙИЛ 10 ДЕКАБРГАЧА БЎЛГАН МАЪЛУМОТ

(Топшириққа нисбатан процент ҳисобида).

Оҳангарон	113,5
Янгийўл	87,0
Бекобод	75,4
Бўка	74,0
Орджоникидзе	73,0
Калинин	68,0
Бўстонлиқ	38,0
Юқори Чирчиқ	26,0
Область бўйича	79,3

ШЎР ЮВИШ

Бўка	19,0
Бекобод	6,0
Область бўйича	9,0

ОБЛАСТЬ РАЙОНЛАРИДА ТУТ КЎЧАТИ ЎТҚАЗИШ ТЎҒРИСИДА 9 ДЕКАБРГАЧА БЎЛГАН МАЪЛУМОТ

(Планга нисбатан процент ҳисобида)

Биринчи стун—районлар, иккинчи стун— ўтказилгани.

Оққўрғон	74,2
Юқори Чирчиқ	48,9
Бўстонлиқ	33,4
Бўка	26,1
Пискент	18,2
Оҳангарон	14,0
Ўрта Чирчиқ	13,0
Калинин	12,8
Бекобод	7,6
Янгийўл	—
Область бўйича	22,5

ПАРТИЯ АКТИВИ РЕСПУБЛИКА МАКТАБИДА

10 декабрда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ҳузурида ишлаётган партия активи республика мактабида навбатдаги машғулот бўлди.

Тошкент область партия комитетининг биринчи секретари М. М. Мусахонов «КПСС XXIV съезди фан-техника тараққиётини бутун чоралар билан жадаллаштириш ва фанни ишлаб чиқариш билан боғлаш тўғрисида» лекция ўқиди. (ЎзТАГ).

А. А. Девятова ТАШАББУСИ КЕНГ ҚАНОТ ЁЙСИН!

МАШКУРА

ЛАВҲА

Цехда қайноқ меҳнат ўз маромида боради. Конвеер ёнида турган оқ халатли қандолатчилар нигоҳи дастгоҳларда. Машиналарнинг бир меёрда гувиллашини эътиборга олмаганда, чурқ этган овоз эшитилмайди. Катта-ю кичик ўз иши билан банд. Улкан барабанларда биқирлаб турган шоколад қаймоғи пешма-пеш ленталарга терилган ширинликлар устини қоплайди. Ҳиёл нарироқда эса тайёр конфетлар гулдор этикеткаларга ўралмоқда.

Цех бошлиғи Восиқ ака Ҳайдаров бажарилаётган операциялар, илғор қандолатчилар ҳақида йўл-йўлакай ҳикоя қилиб боради. Унинг чеҳраси, мамнунлигидан иш кўнгилдагидек кетаётганини сезиш қийин эмас.

Гап орасида ҳамроҳимиз ойлик план топшириқларининг ортиғи билан бажарилгани, меҳнат унумдорлиги ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 6 процент ортгани, мусобақа, ишлаб чиқариш маданиятининг ўсиши хусусида тўхталади.

— Планларни бажариб қўйганингдан кейин, маъмурият олдида ҳам, коллектив олдида ҳам юзинг ёруғ бўларкан. Ишни истемолчиларнинг талаб ва истакларига биноан ташкил этиб, чакки қилмадик. Айниқса, коллективимиз қўлидан чиқаётган «Оқ олтин» «Қора қум», «Гулливер», «Батончик» каби ширинликлар кишиларга манзур бўляпти.

Восиқ ака мақсадимизни англагач, мийиғида кулиб қўйди:

— Шундай демайсизми? Мен нуқул гапни ишлаб чиқаришга буряпман. Илғорлар масаласига келганда...

Цех бошлиғи шундай дегач дераза ёнига яқинлашди. Бир зум чаққонлик билан конфетларни махсус тешикчаларга жойлаштираётган ўрта бўй, қорачадан келган қизнинг хатти-ҳаракатини кузатиб турдида, оҳиста унга юзланди:

— Машкура, булар сен билан икки оғиз суҳбатлашишмоқчи, — менга ишора қилди Ҳайдаров.

Қиз ажабланиб, кнопкани босди. Дастгоҳ тўхтади. Машкура вақт тиғиз бир пайтда ишдан тўхтатганимиздан ранжидими ёки бошқа сабабданми, эринибгина бизга яқинлашди. Одатда ишга чечанлар гапга нўноқ бўлади дегандек, машинист қиз ўта камгап экан. Ваҳоланки, 140 кишига яқин коллектив орасида пешқадам, кўнлик, ойлик топшириқлар бу ёқда турсин, йиллик планни ҳам аллақачон дўндириб қўйган. Шу кеча-кундузда 1972 йилнинг май ойи ҳисобига ишляпти. Буни бизга цех бошлиғи айтганди.

Қандолатчи қиз қўлини сочиққа артар экан, хўш хизмат, дегандек бизга тикилди. Воҳид ака мақсадимизни лўнда тушунтирди. Машкура бироз сукут сақлаб, деди:

— Нормани ошириб бажаришимнинг бирон-бир сири йўқ. Белгиланган вақт дастгоҳ ёнида бўламан, иш вақтида бўлар-бўлмасга машинани тўхтатмайман. Тўғрироғи, машина доимо ишга шай туришига ҳаракат қиламан.

«Бор гап шу» дегандек гапини тугатди. Цех бошлиғининг сабри чидамади шекилли, Исамуҳамедованинг сўзини илиб кетди.

— Беш йилликни тўрт йил ва ундан ҳам олдин бажариш ташаббуси бошланган бир пайтда, цехимизда эмас, балки фабрикада ҳам Машкура биринчилар қатори қўшилди. У шу дамгача топшириқларни бир ярим, икки баравар қилиб адо этарди. Шунинг учун иккиланмай зиммасига оширилган социалистик мажбурият қабул қилди.

Воҳид аканинг сўзларини тинглайман-у, зимдан қандолатчи қизнинг ҳатти-ҳаракатини кузатаман. Унинг чеҳрасидан жонажон дастгоҳи томон ошиқаётгани, бой берилган дақиқалар унга тинчлик бермаётганини ўқийман. Я. САЛИМОВ.

МАШИНАНИНГ СИФАТИ—БИРИНЧИ ЎРИНДА

«ТАШСЕЛЬМАШ» заводида чиқарилаётган маҳсулотнинг сифати ва техникавий даражаси жамоат кўригидан ўтказилмоқда. Бу кўрикни касаба союз комитети, завод илмий техника жамияти ва ихтирочи ҳамда рационализаторлар жамияти кенгашлари билан бирга ўтказмоқда. Кўрик «Ўзбекистон» машиналарини давлат сифат белгиси билан чиқарамиз» деган шиор остида ўтказилмоқда.

Умумзавод ва цех комиссиялари корхона чиқараётган барча маҳсулотнинг техника даражасини, сифатини, пишиқлигини ошириш ва узоқ вақт хизмат қилишини таъминлашга қаратилган.

Кўрикка заводнинг кенг жамоатчилиги жалб этилди. Цех партия йиғилишлари ҳам кўрикка бағишланмоқда. Бешинчи йиғиш цехи коммунистларининг илтимоси билан тайёрлов цехларидан йиғиш цехига деталларни етказиб бериш кучайтирилмоқда. Бу масала завод партия комитетида муҳокама қилинди. Коммунист ишчиларнинг маҳсулотларни биринчи тақдимдаёқ қабул қилиб олиш ва шахсий белгисини қўйиб топшириш ҳуқуқи учун кураш мусобақаси маъқулланди.

Тошкент чинни буюмлари заводи. Бу ерда тайёрланаётган турли-туман нозик пиёла чойнак ва бошқа маҳсулотлар фақат иттифоқимиздагина эмас, балки чет элларда ҳам машҳурдир. Тўққизинчи беш йилликда пойтахтимиз чиннисозлари маҳсулот ишлаб чиқаришни кескин оширишга бел боғлашган. Суратда: гул солиш цехи рассомлари Лола Раимова ва Машкура Расуловаларни кўриб турибсиз.

И. ГЛАУБЕРЗОН фотоси.

РАСМИЙ ХАБАРЛАР

РСФСР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ СЕССИЯСИ

МОСКВА, 9 декабрь. (ТАСС). Бугун Катта Кремль саройида саккизинчи чақириқ РСФСР Олий Советининг иккинчи сессияси ўз ишини тамомлади. Эрталабки мажлисда РСФСРнинг давлат беш йиллик плани тўғрисидаги, РСФСРнинг 1972 йилги давлат плани ҳақидаги ва республиканинг 1972 йилги давлат бюджети тўғрисидаги докладлар юзасидан музокаралар давом эттирилди.

РСФСР Министрлар Совети раисининг ўринбосари, республика Госплани раиси депутат К. М. Герасимов якунловчи нутқ сўзлади.

Сессия РСФСР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1971—1975 йилги давлат беш йиллик плани тўғрисидаги қонунни ҳамда РСФСР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1972 йилги давлат плани ҳақидаги қонунни бир овоздан қабул қилди.

РСФСР Молия министри депутат И. И. Фадеевнинг якунловчи сўзидан кейин сессия республиканинг 1972 йилги давлат бюджетини тасдиқлайди. РСФСРнинг 1972 йилги давлат бюджети тўғрисидаги қонун ва РСФСРнинг 1970 йилги давлат бюджетининг ижроси тўғрисидаги ҳисоботни тасдиқлаш ҳақидаги қарор бир овоздан қабул қилинади.

ПБИП VI СЪЕЗДИДА

ВАРШАВА, 10 декабрь. (ТАСС махсус мухбири). ПБИП VI съездининг 9 декабрда ўтган кечки мажлисида ПБИП Марказий Комитети Сиёсий Бюросининг аъзоси, Польша касаба союзлари марказий кенгашининг раиси В. Кручек сўзлади. У ўз нутқини социалистик қурилишнинг ҳозирги босқичида партия касаба союзлари олдига қўйган янги вазифаларга бағишлади.

Лодз воеводлигининг Велюнь шаҳридан келган медицина ҳамшираси М. Фрихольц нутқида шаҳар ва қишлоқ аҳолиси социал таъминоти билан медицина хизматини яхшилаш тўғрисида конкрет таклифлар айтилди. У партия социал таъминот ва соғлиқни сақлаш комплекс программасини тузишга киришганлигидан мамнун бўлганлигини изҳор этди.

Болгария Коммунистик партияси делегациясининг бошлиғи — БКП Марказий Комитетининг биринчи секретари Т. Живков, шунингдек бир қанча коммунистик ва ишчи партиялари делегацияларининг раҳбарлари съезд делегатларига табрик сўзлари айтдилар.

ҚАРДОШ КОРЕЯ МЕҲНАТКАШЛАРИ БИЛАН УЧРАШУВЛАР

ПХЕНЬЯН, 9 декабрь. ТАСС мухбири **В. Надашкевич** хабар беради:

СССР Олий Совети Президиумининг аъзоси, КПСС Марказий Комитети Сиёсий Бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов бошчилигидаги СССР Олий Совети делегацияси химиклар ва машинасозлар шаҳри-Ҳамхинни бориб кўрди.

Жанубий Хамген вилоятининг халқ комитети СССР Олий Совети делегацияси шарафига қабул маросими ўтказди. Вилоят халқ комитетининг раиси Ким Се Бон корейс халқининг социализм қуриш учун, олти йиллик планни бажариш учун, Кореяни тинч бирлаштириш учун олиб бораётган курашини гапириб берди.

Совет парламенти делегациясининг бошлиғи Ш. Р. Рашидов жавоб нутқида бундай деди: Биз корейс халқининг Совет Иттифоқи халқларига, КПССга ва Совет Ҳукуматига қардошлик туйғулари мудом ўзгармас эканлигига яна бир карра ишонч ҳосил қила олдик.

Совет Иттифоқи КХДР Ҳукуматининг ватанни тинч бирлаштиришга қаратилган таклифларини қатъият билан қўллаб-қувватламоқда. Ш. Р. Рашидов КХДР меҳнаткашларига ўз олдиларида турган вазифаларни муваффақиятли бажаришларини тилади.

Совет Иттифоқидан келган меҳмонлар меҳмондўст Ҳамхинда бўлишларини тугаллаб Пхеньянга қайтиб келдилар.

ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИДА ФАН-ТЕХНИКА ТАРАҚҚИЁТИНИНГ ИҚТИСОДИЙ САМАРАДОРЛИГИ

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

Иқтисодий билимлар университети

Партиямизнинг тарихий XXIV съездида фан-техника революцияси проблемаларига, фан-техника тараққиётининг суръатларини тезлаштириш ҳамда ижтимоий ишлаб чиқаришнинг барча соҳаларида унинг ютуқларидан кенг фойдаланиш масалаларига катта аҳамият берилди.

Маълумки, социалистик ижтимоий муносабатларни такомиллаштиришнинг бирдан-бир шарти ишлаб чиқарувчи кучларни, жамиятнинг моддий-техника базасини ривожлантириш ҳисобланади. Ўз навбатида ана шу муносабатлар таркибидаги ҳар қандай илғор ўзгаришлар ишлаб чиқарувчи кучларни ўстириш учун янги омилларни вужудга келтиради. Шу сабабли бевосита техника ва ишлаб чиқариш проблемалари, шунингдек, меҳнатни ташкил этиш, социал-ижтимоий муносабатларни такомиллаштиришга ёрдам берувчи янги форма ва методларни қидириб топиш билан боғлиқ бўлган проблемалар ҳамиша партиянинг диққат марказида бўлиб келмоқда.

Совет ҳокимияти йилларида мамлакатимизда Коммунистик партия раҳбарлигида қудратли индустрия базаси яратилди. Бу база саноатни янада ривожлантириб, техника тараққиётини белгиловчи тармоқларни юксак суръатлар билан тараққий эттириш учун зарур шарт-шароит вужудга келтирди.

Мамлакатнинг индустрлаштирилиши қишлоқ хўжалигини тамомила қайта қуришга, деҳқонларнинг техника тараққиётига жалб этилишига ёрдам берди. Мамлакатда маданий революция ғалаба қозонди. Бу революциянинг энг муҳим натижаларидан бири социализм зиёлиларининг, аввало, фан-техника зиёлиларининг вужудга келганлиги бўлди. Меҳнаткашларнинг умумий ва маданий-техникавий савияси ўсди, уларнинг техник ижодкорлиги авж олиб бормоқда. Демак, жамият асосий ишлаб чиқарувчи кучларини ривожлантириш соҳасида олға қараб катта қадам ташланди.

Мамлакатимизда социализм ғалаба қозонгач, коммунистик жамият қуришга ўтиш учун иқтисодий, социал ва маънавий шарт-шароит яратилди.

Совет Иттифоқида ана шундай шарт-шароит фан ва техника, экономика, ва маданиятни ривожлантириш соҳасидаги жуда катта муваффақиятлар туфайли вужудга келди. Оғир индустрия барқ уриб ривожланди, жуда кўплаб малакали кадрлар — олимлар, инженерлар, техниклар, ва ишчилар вояга етди, жуда бой табиат ресурслари аниқланди ва ўзлаштирила борди.

1970 йилнинг бошларида СССР халқ хўжалигининг асосий ишлаб чиқариш фондларининг қиймати 422 миллиард сўмни ташкил этди. Бунинг ярми саноат ҳиссасига тўғри келади. Кейинги беш йиллик мобайнида ишга туширилган асосий фондларнинг қиймати бизга 1955 йилда мавжуд бўлган барча меҳнат воситалари қийматидан ортиқдир. Ана шу қудратли потенциал мамлакат экономикасини фан-техника тараққиёти йўлидан, ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш йўлидан янада ривожлантиришда мустаҳкам негиздир.

Бу жараённинг ўзига хос хусусиятларидан яна бири шундаки, социалистик жамият учун ҳозирги замон фан-техника революцияси ютуқларидан фойдаланиш асосида ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш фақат имконият бўлиб қолмасдан, балки объектив зарурат бўлиб ҳисобланади.

Буюк илмий кашфиётлар негизида моддий ишлаб чиқаришнинг кўпгина янги тармоқлари пайдо бўлди. Деярли ҳамма тармоқларда катта техник ўзгаришлар рўй бермоқда, бу ўзгаришлар ишлаб чиқариш қуроллари ҳамда инсон меҳнати характерини жиддий яхшилашга ёрдам бермоқда.

Ҳозирги замон фан-техника революциясининг асосий йўналишлари:

биринчидан, фан ва ишлаб чиқариш ўртасидаги нисбатнинг тубдан ўзгарганлиги, фаннинг ижтимоий ишлаб чиқаришни ривожлантиришда биринчи даражали омил бўлиб қолганлиги;

иккинчидан, ишлаб чиқаришнинг автоматлаштириш кенг кўламда қўлланилаётганлиги инсон ишлаб чиқариш жараёнларини бошқариш соҳасидаги бир қатор ўз вазифаларини техник қурилмалар зиммасига юклаётганлиги;

учинчидан, энергиянинг янги манбалари кашф этилганлиги ва уни амалий жиҳатдан қўлланилаётганлиги (масалан, ядро энергияси);

тўртинчидан, илгаридан белгиланган хусусиятга эга бўлган материалларнинг яратилганлиги, қишлоқ хўжалик экинлари ва чорвачилик селекцияси соҳасида жуда катта муваффақиятлар қўлга киритилаётганлиги билан характерланади.

Шунинг учун ҳам КПСС XXIV съезди **фан-техника революцияси ютуқлари билан социалистик хўжалик системаси афзалликларини узвий равишда қўшиш**дан иборат тарихий муҳим вазифани қўйди.

Бу вазифани амалга ошириш учун энг аввало фаннинг ишлаб чиқариш билан алоқасини мустаҳкамлаш, илмий муассасалар машина техникасининг янги конструкцияларини, прогрессив технологияни ишлаб чиқаришдан, корхоналар эса техника янгиликларини тезлик билан жорий этишда манфаатдор бўлишлари учун зарур шарт-шароит яратиб бериш керак. КПСС XXIV съезди фан-техникани, мамлакатнинг бутун ишлаб чиқарувчи кучларини янада ривожлантиришнинг комплекс программасини белгилади.

Мамлакатимиз иқтисодий қудратининг пойдевори ҳисобланган оғир индустрияни ривожлантириш, халқ фаровонлигини янада ошириш бу программанинг асосини ташкил этади. Партиянинг биринчи навбатда социалистик саноатни, энг аввало унинг асоси ҳисобланган оғир индустрияни ривожлантириш сари тутган йўли давлатимизни қудратли мамлакатга айлантирди.

Оғир индустриянинг юксак ривожланиш суръатлари ҳозирги шароитда ҳам тамомила ўз аҳамиятини сақлаб қолмоқда, чунки социалистик кенгайтирилган такрор ишлаб чиқариш, иқтисодий ўсиш имкониятлари ва суръатлари, коммунизмнинг моддий-техника базасини яратиш кўп жиҳатдан оғир индустриянинг муваффақиятли ривожлантирилишига боғлиқдир. Халқ хўжалиги барча соҳаларининг техника билан қуролланиш даражаси, меҳнат унумдорлигининг янада юқори бўлиши учун моддий ва техник воситалар билан таъминланиш даражаси оғир индустриянинг ишига боғлиқ.

Демак, **ҳозирги босқичда оғир индустриянинг роли камайиш уёқда турсин, балки ошиб бормоқда.**

«Янги беш йилликда саноатнинг асосий вазифаси, — дейилади КПСС XXIV съезди Директиваларида, — **социалистик экономиканинг индустриал базасини ривожлантиришни, хусусан қишлоқ хўжалигини ва у билан боғлиқ бўлган тармоқларнинг индустриал базасини ривожлантиришни кенгайтиришдан ва такомиллаштиришдан, ишлаб чиқаришнинг техника даражасини ва самарадорлигини оширишдан, маҳсулотнинг сифатини тубдан яхшилашдан иборат».**

Ўртоқ Леонид Ильич Брежнев КПСС XXIV съездида Марказий Комитет номидан қилган Ҳисобот докладида таъкидлаб ўтганидек, **бутун экономикани юксалтириш суръатлари, совет кишиларининг фаровонлигини ошириш суръатлари кўп жиҳатдан қишлоқ хўжалигини муваффақиятли ривожлантиришга боғлиқ.**

Партия Марказий Комитетининг июль (1970 йил) Пленуми қишлоқ хўжалиги эҳтиёжларини аниқ таҳлил этиш ҳамда бу эҳтиёжларини, қондириш имкониятларини қидириб топиш асосида узоқ йилларга мўлжалланган кенг ва реалистик программани ишлаб чиқди. Бу Пленум қарори тўққизинчи беш йилликда қишлоқ хўжалигини ривожлантириш топшириқларига асос қилиб олинди. Марказий Комитетнинг июль Пленуми ва партиянинг XXIV съездида белгилаб берилган бу вазифаларнинг бажарилиши қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини кескин даражада юксалтиришни таъминлайди, қишлоқ хўжалиги яқин йиллар ичида аҳолининг озиқ-овқат маҳсулотлари ва саноатнинг хом ашёга бўлган эҳтиёжини мумкин қадар тўлароқ қондирадиган бўлади.

«Биз кундалик вазифаларни ҳал қилиш билан бир вақтда, — деди ўртоқ Л. И. Брежнев, — **янги беш йилликда қишлоқ хўжалигининг шундай моддий ва техника базасини яратишда олға томон катта одим ташлашимиз лозим бўладики, бундай база келажакда қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариши ва қишлоқни тубдан ўзгартириш проблемаларини тўла-тўкис, ҳал қилиш, деҳқончиликнинг табиат стихияли кучларига қарамлигини камайтиришга ёрдам беради».**

Ана шу вазифаларга асосланиб қишлоқ хўжалигига сарфланадиган капитал маблағ ҳажми белгилаб олинди. **1971—1975 йиллар мобайнида давлат ва колхозлар йўли билан қишлоқ хўжалигига қарийб 129 миллиард сўм, яъни илгариги икки беш йилликда қанча сарфланган бўлса худди шунча маблағ сарфланади.** Бу ерда гап қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш ўртача йиллик ҳажмини бундан аввалги беш йилликдагига нисбатан 20—22 процент кўпайтириш устида бораётир.

Ўзбекистонда қишлоқ хўжалиги ҳам юксак суръатлар билан ривожланади. Республика партия ташкилотининг фаолиятидаги энг асосий йўл пахта етиштиришни тобора кўпайтириб боришдан иборатдир. **Съезд Директиваларида беш йилликнинг охирига бориб Ўзбекистонда пахта етиштиришни 4,9 миллион тоннага етказиш мўлжалланган.** Бироқ, республика **«оқ олтин» ижодкорлари янги беш йилликнинг охирига бориб, 5 миллион тонналик маррани эгаллашни ўз олдиларига мақсад қилиб қўймоқдалар.**

Ўзбекистонда дон хўжалиги, айниқса шоликорлик янада ривож топади, сабзавот, полиз экинлари, картошка, мева, узум етиштириш кўпаяди. Чорвачиликнинг аҳволини тубдан яхшилаш вазифаси қўйилмоқда.

1975 йилга бориб, Ўзбекистон қишлоқ хўжалигининг ялпи маҳсулоти қарийб 4,4 миллиард сўмга етади. Бу — 1970 йил кўрсаткичидан 29 процент ортиқ демакдир.

Беш йиллик мобайнида республика қишлоқ хўжалигига уй-жой ва маданий-маиший қурилишни ҳам ҳисобга олганда 7 миллиард сўм миқдорида давлат капитал маблағи ва 2,3 миллиард сўм миқдорида колхозлар маблағи сарфланади.

Социалистик қишлоқ хўжалигини янада ривожлантириш тўғрисида гап кетганида бу соҳадаги фан-техника тараққиётининг алоҳида аҳамиятини таъкидлаб ўтишга тўғри келади. Партиямизнинг XXIV съезди Директиваларида қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини техника билан қайта қуроллантириш ҳамда уни рентабелликни таъминлайдиган юксак даражага кўтаришнинг кенг программаси кўзда тутилган.

Қишлоқ хўжалигида фан-техника тараққиётининг асосий йўналишлари нималардан иборат?

Биринчи йўналиш — қишлоқ хўжалигини механизациялаш, яъни қўл меҳнатини машина меҳнати билан алмаштиришдир.

Иккинчи йўналиш, — қишлоқ хўжалигини электрлаштиришдир, бу йўл қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини комплекс механизациялашга ўтиш, колхозчилар ва совхоз ишчиларининг меҳнатини индустриал турдаги меҳнатга айлантиришнинг зарур ва муҳим шарти ҳисобланади.

Учинчи йўналиш — қишлоқ хўжалигини химиялаштиришдир. Бунда гап минерал ўғитлар, ўсимликларни ҳимоя қилувчи химиявий воситалар, озуқани тўйимли қиладиган химиявий моддаларни кенг қўллаш хусусида бораётир.

Қишлоқ хўжалигидаги фан-техника тараққиётининг **тўртинчи йўналиши эса ерларни ирригациялаш ва мелиорациялашдир.** Қишлоқ хўжалик экинлари ҳосилдорлигини ошириш вазифаси кўп жиҳатдан шу йўл билан ҳал этилади.

Ниҳоят, **бешинчи йўналиш — қишлоқ хўжалик экинлари прогрессив навлари ва технологиясини қўллаш** ҳамда **чорва моллариннинг наслдорлигини яхшилаш**дан иборат.

Энди ана шу йўналишларга бир мунча батафсил тўхтаб ўтайлик.

Механизация — қўл меҳнатини машина меҳнати билан алмаштириш жараёни демакдир. Вақт ўтиши билан оддий машиналар бир қадар мукаммаллашган машиналар билан алмаша боради. Мамлакатимизнинг индустрлаштириш соҳасида эришган муваффақиятлари қишлоқ хўжалигининг моддий-техника базасини тубдан қайта қуриш учун зарур шарт-шароит вужудга келтирди.

Буни айниқса Ўзбекистон, хусусан Тошкент области колхозлари мисолида яққол кўриш мумкин. Қишлоқ хўжалигининг энергия билан қуролланиш даражаси, энергетика қувватларининг ўсиши республикада муҳим кўрсаткич ҳисобланади.

Саккизинчи беш йилликда республика қишлоқ хўжалигининг энергия билан қуролланиш даражаси ва энергетика қуввати 38,5 процент ўсди ҳамда ҳозирги кунда 13 миллион от кучидан ортиб кетди. Тошкент области колхозларида энергетика қуввати агар 1966 йили 545,9 минг от кучига тўғри келган бўлса, 1970 йилда 705,7 минг от кучига етди. Бошқача айтадиган бўлсак, колхозларнинг ҳар юз гектар экин майдонига 313, ҳар бир колхозчига 8,1 от кучи тўғри келди.

Бундай катта энергетика қувватлари Ўзбекистонда қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг асосий тармоғи ҳисобланган пахтачиликни комплекс механизациялаш йўлида катта муваффақиятларни қўлга киритиш имконини берди. Пахтачиликда асосий жараёнлар механизациялашган, дейиш мумкин. Пахтани териб олишни механизациялаш даражаси ҳам ўсиб бормоқда. **Саккизинчи беш йилликда 7239 минг тонна пахта машиналарда териб олинди. Тошкент областининг илғор хўжаликларида ҳосилнинг 70—80 проценти машиналарда терилмоқда.** Республика механизаторлари тўққизинчи беш йилликнинг биринчи йилида ҳам катта ғалабани қўлга киритдилар. **Улар 1800 минг тонна «оқ олтин»ни, Тошкент области механизаторлари эса ҳосилнинг 60 процентидан ортиқроғини пўлат этаклардан тўкдилар.**

Қишлоқ хўжалигини комплекс механизациялаш ва автоматлаштиришга ўтказиш, қишлоқ хўжалик меҳнатини индустриал меҳнатга айлантиришда **электрлаштириш** энг зарур ва муҳим шартлардан бири ҳисобланади. Ўзбекистонда қишлоқ хўжалигини электрлаштириш соҳасида катта ютуқларга эришилди. **Агар 1965 йили республика қишлоқ хўжалиги 888 миллион киловатт-соат электр қуввати истеъмол қилган бўлса, 1970 йилга келиб бу кўрсаткич 1 миллиард 953,7 миллион киловатт-соатга етди.** Ана шу давр мобайнида республика колхоз ва совхозларидаги электр двигателлар сони қарийб икки баравар кўпайди. **Ҳозирги вақтда ҳар бир колхозга 8, ҳар бир совхозга эса 76 двигатель тўғри келади.**

1971 йилнинг 1 январигача бўлган маълумотга қараганда, **республика колхоз ва совхозларидаги хонадоннинг 96 проценти электрлаштирилган.** Саккизинчи беш йилликда электр энергиясини ишлаб чиқариш эҳтиёжлари учун истеъмол қилиш икки баравар ортди. Демак, кўпчилик қишлоқ хўжалик иш жараёнларини электрлаштириш кенгайди. Ҳозирги вақтда донни тозалаш, қуритиш ва транспортга юклаш, экин суғориш, чорва биноларини сув билан таъминлаш, озуқа тақсимлаш, қўй жунини қирқиш сингари иш жараёнларида электр энергиясидан кенг фойдаланилмоқда. Шунингдек, электр энергияси пахтани қуритиш ва транспортга ортиш ишларида ҳам қўлланмоқда.

Қишлоқ хўжалигида фан-техника тараққиёти ишлаб чиқаришни ҳар томонлама **химиялаштириш** билан узвий боғлиқ. Химиялаштириш қишлоқ хўжалигини интенсивлаштиришнинг асосий бўғинларидан бири ҳисобланади.

Деҳқончиликни химиялаштириш нима дегани? **Бу сунъий ўғитлар, шунингдек илгари фойдаланилган озуқа моддаларини қайта ишлатиш ҳамда бошқа хил органик ўғитларни қўллаш йўли билан тупроқни экинлар учун зарур озуқа элементларига бойитиш ҳисобига ерни серҳосил қилиш ва шу асосда қишлоқ хўжалик экинлари ҳосилдорлигини оширишга қаратилган қатор тадбирларни ўз ичига олади.**

Тажриба шуни кўрсатиб турибдики, экинлар ҳосилдорлигини оширишга қаратилган агротехника тадбирлар ичида ерни минерал ўғитлаш асосий ўринни эгаллайди. **Қўшимча олинаётган ҳосилнинг 50—60 процентига минерал ўғитларни қўллаш ҳисобига эришилмоқда. 1970 йили Ўзбекистонда саккизинчи беш йилликнинг дастлабки йилидагига қараганда ғўзага 44 процент кўп минерал ўғит берилди. Ҳар бир тонна азот ҳисобига 12,5 тонна пахта олинди.** Бу 1965 йилдагидан 2,5 тонна кўп демакдир. **Минерал ўғитларга сарфланган ҳар бир сўм 3 сўмдан соф даромад келтирди.**

Қишлоқ хўжалигини химиялаштириш ҳақида гап борар экан, бегона ўтларга қарши курашда муҳим восита бўлган гербицидларни эслатиб ўтмасдан бўлмайди. Совет Иттифоқида ҳар йили 25 миллион гектардан ортиқ ер гербицидлар билан ишланмоқда. 1970 йили Мирзачўлдаги пахтакор совхозлар экин майдонларининг ҳаммасида гербицид қўлландилар. Самараси жуда яхши бўлди: бир йиллик бегона ўтлар тамомила йўқотилди.

Далаларнинг унумдорлигини оширишда турли зараркунандалар ва касалликларга қарши кураш катта роль ўйнайди. Ҳисоблашлар шуни кўрсатадики, **ўсимликларни ҳимоя қилиш учун сарфланган ҳар бир сўм ҳисобига саккиз сўмдан фойда олиш мумкин экан.**

Пахтачиликни интенсивлаштириш даражаси, пахта етиштиришнинг тўхтовсиз ўсиб бориши ерларни сув билан таъминлашни яхшилашни, шўрхок ва ботқоқ ерларда катта мелиоратив тадбирларни ўтказишни, ерлардан ва сув ресурсларидан фойдаланишни яхшилашни, шунингдек янги ерларни ўзлаштириб боришни тақозо этади. Шунинг учун ҳам суғориш масалалари коммунистик қурилишнинг ҳамма даврларида иқтисодий ривожланиш программасининг марказига қўйилиб келган. Ўзбекистонда 1961-1965 йилларда давлат ва колхозлар йўли билан **ирригация ва мелиорация** ишларига сарфланган капитал маблағ 817 миллион сўмни ташкил этди. Саккизинчи беш йилликда эса республика бўйича 436 минг гектар шўрхок ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш юзасидан катта ишлар бажарилди, 650 минг гектар майдонни сув билан таъминлаш яхшиланди. Давлат капитал маблағлари ҳисобига 240 минг гектар ер ўзлаштирилди.

1970 йили КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети Қарши чўлини суғориш ва ўзлаштириш ишларини тезлаштириш ҳақида тарихий қарор қабул қилдилар. Агар Қарши чўли ўзлаштирилиб, пахта воҳасига айлантирилса, келажакда қўшимча равишда 1300 минг тонна «оқ олтин» олиш мумкин бўлади.

Тўққизинчи беш йилликда Ўзбекистонда ирригациялаш ва мелиорациялаш, сув хўжалиги қурилишини янада авж олдириб юбориш юзасидан катта ишлар амалга оширилади. **Республикада сув хўжалигига сарфланадиган капитал маблағ янги беш йилликда 3 миллиард 700 миллион сўмни ташкил этади.** Бу маблағ Совет ҳокимияти йилларида шу соҳага сарфланган жамики маблағдан кўра кўпроқдир.

Қишлоқ хўжалик экинлари, хусусан пахтанинг юқори ҳосилли навларини жорий этиш фан-техника тараққиётининг таркибий қисмини ташкил этади. Бу ишни республиканинг кўп минг кишилик олимлар отряди амалга оширмоқда. Селекционерлар дунёда энг олий навли уруғлик чигит яратдилар.

Кейинги йилларда вилтга чидамли чигит навлари яратилди. Ўсимликлар экспериментал биологияси институтида селекционер С. Мираҳмедов томонидан яратилган «Тошкент-1», «Тошкент-2», «Тошкент-3», СоюзНИХИнинг Андижон филиалида В. Я. Будкова томонидан яратилган «159-Ф» ҳамда пахта селекцияси ва уруғчилиги институтида олим Ю. П. Хуторний томонидан яратилган ингичка толали «С-6030» навлари пахтакорларга айниқса қўл келиб қолди. 1971 йилда 1 миллион гектарга яқин майдонга вилтга чидамли чигит навлари экилди. Келаси йили эса республиканинг ҳамма майдонларига экилади.

Бутун мамлакатимизда бўлгани сингари Ўзбекистон қишлоқ хўжалигида ҳам фан-техника тараққиётининг ютуқлари бундан буён ҳам изчил жорий этила боради. Тўққизинчи беш йилликда колхоз ва совхозлар 89,5 минг трактор, 33,3 минг пахта териш машинаси, 4,7 минг экскаватор ва жуда кўп бошқа хил қишлоқ хўжалик техникасига эга бўладилар. Қишлоқ хўжалигида истеъмол қилинадиган электр энергиясининг умумий миқдори йилига 2—2,5 миллиард киловатт-соатга етади. Шу жумладан ишлаб чиқариш эҳтиёжлари учун 1,5—1,9 миллиард киловатт-соат электр энергияси сарфланади. Беш йиллик охирига бориб, колхоз ва совхозларга етказиб бериладиган минерал ўғитлар миқдори 4 миллион тоннани ташкил этади.

Қишлоқ хўжалигининг юксак даражада замонавий техника билан таъминланганлиги меҳнат унумдорлигини ошириш, маҳсулот таннархини арзонлаштириш ҳамда колхоз ва совхоз ишлаб чиқариши самарадорлигини кўтариш учун зарур шарт-шароит вужудга келтирди. Шу муносабат билан хўжаликлардаги иқтисодий хизматларнинг роли тобора ортиб бораверади. Бундай хизматлар колхоз ва совхозларнинг бутун хўжалик фаолиятини чуқур таҳлил этишлари, техника тараққиёти резервларини қидириб топишлари, меҳнат сарф-харажатларини қисқартиришлари, деҳқончилик ва чорвачилик рентабеллигини оширишлари зарур. Юксак рентабелликни таъминлаш эса ишлаб чиқаришни планлаштиришда, социалистик корхоналар фаолиятини ташкил этишда, меҳнат, моддий-техника ва табиат ресурсларидан фойдаланиш самарадорлигини яхшилашда иқтисодий омилларнинг ролини кўтариш билан боғлиқдир. Бинобарин, ижтимоий ишлаб чиқаришнинг самарадорлиги бевосита рентабеллик даражаси билан белгиланади. Шу нуқтаи назардан қараганда, Тошкент областининг қуйидаги икки райони кўрсаткичларини бир-бирига таққослаш характерлидир. Чунки, бу икки район тахминан бир хил иқтисодий шароитга эга.

Оққўрғон ва Янгийўл районлари колхозларининг 1970 йилдаги ишлаб чиқариш-молиявий фаолиятининг қиёсий кўрсаткичлари

	Оққўрғон райони	Янгийўл райони
1. Энергетика қуввати (от кучи) ҳар 100 гектар майдон ҳисобига	319	395
1 колхозчи ҳисобига	7,8	10
2. Меҳнатга лаёқатли колхозчилар сони (минг)	16,4	28,6
3. Жамоат хўжалигида ишлаган колхозчиларнинг ўртача йиллик сони (минг)	14,7	15
4. Пахтачиликда ишлаган колхозчилар (минг)	6,6	11,1
5. Ҳар бир колхозчининг ўртача йиллик ишлагани (киши-куни)	244	190
6. Пахтачиликда ишлаган ҳар бир колхозчи етиштирган пахта (тн)	7,9	6
7. Бир центнер пахта етиштиришга кетган бевосита харажат (киши-куни)	3,30	4,95
8. Бир центнер пахтанинг таннархи (сўм).	34,3	36,9
9. Пахтанинг рентабеллиги (процент).	35,5	26,8
10. Машинада терилган пахта (минг тонна)	35,2	20
11. Машина теримининг ялпи теримга нисбатан салмоғи (процент)	67,2	30,3
12. Ҳар бир машинада терилган пахта (тонна)	52	29

Жадвалдан яққол кўриниб турибдики, Оққўрғон райони колхозларида ишлаб чиқариш фондларидан фойдаланишга ва машина теримига биринчи даражали аҳамият берилмоқда. Бироқ, Янгийўл районида эса ишлаб чиқариш фондлари ҳамда пахта териш техникасидан қониқарли фойдаланилмаган. Маълумки, қўл терими пахтанинг таннархини қимматлаштириб юборади. Айни вақтда Янгийўл райони колхозларининг энергетика қуввати оққўрғонликларникидан кўпроқ. Бироқ, ҳамма гап ана шу қувватлардан қандай фойдаланишга қолган. Оққўрғонликлар ҳар бир машина билан 52 тоннадан, янгийўлликлар эса атиги 29 тоннадан пахта териб олишган. Демак, Оққўрғон колхозларида меҳнат унумдорлиги анча юқори. Шу сабабли Оққўрғонда ҳар бир колхозчи ҳисобига 7,9 тонна, Янгийўлда эса 6 тонна пахта етиштирилган.

Техника билан юксак даражада қуролланиш, юқори малакали механизаторларнинг катта армияси мавжудлиги, юксак унумли машиналар, қуроллар ва механизмлар жорий этилганлиги республика колхоз ва совхозларига пахта етиштиришни кескин кўпайтириш учун ҳамма зарур шарт-шароитни яратиб берди. Колхозчилар ва совхоз ишчиларининг меҳнати бир қадар осонлашди, унумдорлик ошди. Мана шуларнинг барчасига республика қишлоқ хўжалигида, биринчи навбатда пахтачиликда фан-техникани жадал тараққий эттириш туфайли эришилди.

КПСС Марказий Комитетининг июль (1970 йил) Пленуми ва партиянинг тарихий XXIV съезди мамлакат қишлоқ хўжалигини ривожлантиришнинг бош йўлларини белгилаб берди. Бу йўллар:

— қишлоқ хўжалигини изчил интенсивлаштириш ва унинг техника билан қуролланиш даражасини ўстириш йўли билан қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш;

— тўққизинчи беш йилликда қишлоқ хўжалигида меҳнат унумдорлигини 1965 йилга нисбатан 37—40 процент оширишдан иборат.

Партия белгилаб берган ана шу вазифани муваффақиятли ҳал этишда фан-техника тараққиётининг ютуқларини кенг қўллаш асосий омиллардан бири ҳисобланади.

А. ИБРОҲИМОВ,
иқтисод фанлари доктори, профессор.

ТЎРТИНЧИ МАШҒУЛОТ

Беш йилли...

БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕ...

ТОШКЕ...
ҲАҚИҚ...

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕ...
ВА МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТ...

ҚАРДОШЛАРЧА, СА...

ВАРШАВА, 11 декабрь. (ТАСС). Польша Бирлашган ишчи партияси VI съезди ўз ишини тамомлаши муносабати билан бугун Польша Бирлашган ишчи партияси Марказий Комитети қабул маросими ўтказди.

Қабул маросимида Польша Бирлашган ишчи партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Э. Герек. Польша ...

Марказий Комитетининг секрета... лари, Марказий Комитет аъзолар... КПСС Марказий Комитети Бо... секретари Л. И. Брежнев бош... чилигидаги КПСС делегацияси Польша Бирлашган ишчи партия... си съезди ишларида қатнашга... коммунистик ва ишчи партиялар... нинг делегациялари ҳозир бўлд... лар.

...дан таниш ...ҳарага кўзим тушди. У куйиб-пишиб, келтирилган ғалланинг сифатини кўрар, доннинг чўги билан қизиқарди.

Хотирлайман, қачон, қаерда кўрганман бу одамни? жуда яқин танишдек эди у. Дарвоқе, у Агро-колхоз университетида, ипакчилик факультетида ўқирди чоғи. Орадан йигирма бир йил ўтипти.

Фотомухбир уни бир группа ғаллакор билан суратга олмоқчи бўлди.

— Ука, манави шер йигитларни тушир суратга,— деб ўзини четга олди бояги киши Шунда:

— Бозорбой акамиз райкомнинг вакили, ғалла ўримини барвақт тугаллашга ёрдам беряптилар,— деб қолди «Заготзерно» ходимлари.

Эгнида гимнастёрка, оёқда этик, салмоқли қадам ташлаб штаб томон келарди у. Ҳар қайси хўжаликнинг аъзоларини яхши таниганидан номма-ном айтиб, ҳол сўрар, ғалла ўрими билан қизиқарди. Иш тунда ҳам тинмаган бўлса керак, уйқусиз кўзларда хиёл ҳорғинлик сезилса-да, ўзини ниҳоятда бардам тутарди.

Ниҳоят, фотомухбир пунктдан керакли суратни олиб бўлди. Энди ғаллакор хўжаликка йўл оламиз, деб турганда Бозорбой ака бизга ҳамроҳ бўлди.

Паркентнинг ҳар бир қишлоғи, қир-адрлари, ғаллазорлари унга беш бармоқдек аён эди.

— Курсдошимга она қишлоғимни бир кўрсатай,— мамнун сўзлаб борарди Бозорбой ака.

Кичик бу қишлоқнинг ўзига хос ажиб гўзаллиги бор. Ҳамма тоғлиқ жойлар каби Паркентнинг ҳам хавоси соф, хушманзара. Баландликка кўтарилламиз. Суви шўх оқар анҳор ёқалаб борамиз. Муйилишда тегирмон. Янги хосилнинг уни копларга тўлдириб, тахлаб қўйилибди. Биров аравага, биров машинага ортади. Учтўрт мўйсафид супада суҳбат қурмоқда.

— Тўкинчилик, юрт тўқ, элатимиз бой,— Бозорбой ака узоқларга тикилиб шундай деб қўйди,— сўнг бир чуқур тин олди:— Ҳар гал шу тегирмон ёнидан ўтганимда ўша 1933— биз ўқишга кетган оғир йилни эсламай ўтолмайман. Ғалла битмаганди ўша йили. Шу тегирмоннинг гарди ҳам анқони уруғи бўлиб кетганди.

Шу пайт ғалла ортган карвон келиб суҳбатимиз узилиб қолди.

Шу куни Юқори Чирчиқ районининг Паркент зонасидаги хўжаликларда бўлдик. Олтин бошоғини аранг кўтариб турган ғаллазорларни кездик. Ўрим-йиғимдаги кишилар Бозорбой акани илиқ меҳр билан қарши олишарди. Хурсандчилигини баҳам кўрар, дилидаги гапни тортинмай айтишарди. У илғорларнинг номларини айтиб, «шу азамат ҳақида ёзинг, мана буларни ҳақиқий қаҳрамон деса бўлади», деб, уларни таърифлаб кетарди...

Қош корайганда яна Паркентга қайтдик. Худди тегирмон олдига келганимизда Бозорбой ака:

— Қани уйга,— деб қолди.

Элати орасида бунчалик иззат, эътибор орттирган, сўзлари сермазмун бу тоғ ўғлонининг ўттиз йил ичида босиб ўтган ҳаёт йўли, кураш йиллари ҳақида эшитиш истаги бизни унинг хонадонига етаклади.

Истараси иссиқ, оқ сариқдан келган уй бекаси очиқ чеҳра [illegible]

...деди. Беришди ҳам, аммо озиқ-овқат танқис. Шунда барака топкур янгам бор-йўғи рўзғордаги бир пуд буғдойини шу тегирмонга келтириб, торттирдида, йўлимга нон ёпиб, яна бир сидра кийим қилиб берди. Туққан онадан зиёда қилди. Эртасига жўнайдиган бўлдик.

Шу ерга келганда Бозорбой аканинг кўзларида иссиқ меҳр товланди, бир энтикиб олгач гапида давом этди. Эҳ, у маҳалда ҳозиргидай транспорт қаёқда! Гоҳ кулиб, гоҳ ачиниш билан Самарқандга етиб олганини (у пайтда республикамиз маркази Самарқандда эди), аввал Партия мактабида таълим олиб, сўнгра мутахассисликни эгаллаш мақсадида Агро-колхоз университетига кирганлигини эслайди, Бозорбой айни пайтида ҳам сабзавотчилик, ҳам ипакчилик бўйича агроном бўлиб қайтди.

Суҳбат шу ерга келганда оловли йиллар, оташқалб ленинчи ёшларнинг ўша пайтдаги кураши кўз ўнгимизда гавдаланди. Таърифи элга ёйилган Паркент узуми, ғалласи, меваси, бу ноз-неъматни яратишда ёшларнинг жасорати, қишлоқда маданий революция йиллари—ҳамма-ҳаммаси кино лентасидай ўтади.

Сўзсиз, бу курашларда Бозорбой ака комсомол етакчиларидан бири бўлди.

Минг тўққиз юз қирқ биринчи йили тўрт юз саксон қишлоқ йигитига — Паркент комсомолига бош бўлиб ихтиёрий суратда ўзбек дивизиясига йўл олди. Фронтда ҳам комсомол комитети бюросига секретарлик қилди. Лекин, уруш йиллари ҳақида батафсил сўзлашни истамади, чоги, қошлари чимирилди, кўзлар маъюс бир нуқтага тикилиб қолди:

— Берлин яқинида ярадор бўлдим. Эслагим келмайди ўша кунларни. Қишлоғимиздан кетган тўрт юз саксон навқирон йигитдан ўн чоқли инвалид қолганди.

..Орадан яна ўн йил ўтди. Шу баҳор тут барг чиқарган пайт. Юқори Чирчиқ район партия комитети ипак қуртини боқиш масаласини муҳокама қиларди. Шу ерда ногаҳон Бозорбой акани яна учратдик. Секретарь район ипакчилик бошқармасининг ишидан мамнун эди.

— Мана, қаҳрамонимиз Улугхўжаев, районда етиштириладиган ҳамма пиллага шу одам жавоб беради. Ўзи райком аъзоси район советининг депутати, ишончли активларимиздан сўзларди райком секретари.

Дарҳақиқат, Бозорбой ака ўн йилдан буён район ипакчилик бошқармасини моҳирлик билан бошқарар экан. Бу давр мобайнида район доим планини бажариб келган, пилла топширишда бошқа районларга намуна бўлган.

Ушбу сатрларни қоғозга туширар эканман, унинг камтарин чеҳраси кўз ўнгимда намоён бўлади. Кўксини безаб турган орден, медаллар, унинг машаққатли меҳнатини қадрлаб турарди.

Бугунги Паркент тобора кўркам бўлиб, қишлоқ ҳуснига ҳусн қўшилмоқда, ҳаёт ҳам фаровон, тўкинчилик. Шу ҳаётни, осойишталикни яратишда жон фидолик кўрсатган Бозорбой ака сингари кекса коммунистлар эса қишлоқнинг фахри, кўркидир.

Ф. УСМОНОВА.

Пойтахтимиз корхоналарида тўққизинчи беш йиллик топшириқларини муддатидан олдин бажариш ташаббуси қизғин тус олган. Жумладан, Тошкент тўқимачилик комбинати пардозлаш фабрикасининг ишчиси Галина Маскова ҳам зиммасига улкан социалистик мажбуриятлар олган. У беш йиллик топшириғини уч ярим йилда бажариш учун бел боғлаб, кунлик планини 130 процентдан ошириб адо этмоқда. Суратда: Г. Маскова иш устида.

Ж. Раззоқов фотоси.

УРТА ОСИЁ темирйўл бошқармасида юк вагонларнинг беҳуда туриб қолиш сабабларини назорат қилиб бориш бундан буён бевосита Тошкентда амалга оширилади. Олмалиқ кон-металлургия комбинати томон йўлга чиққан юк поездларининг белгиланган жойга етиб келиши, юк ортиш ва тушириш ишлари қанча вақт олгани ҳақидаги ҳабар бевосита телетайп орқали пойтахтга маълум қилинади.

Суратда: Тошкент информация-ҳисоблаш марказининг масалаларни ҳал қилиш группаси техниги ўртоқ Т. Проценко иш устида.

А. УСМОНОВ фотоси.

БЎРДОҚИЧИЛИК БАЗАСИДА

▲ Бир килограмм гўшт 8 тийин. ▲ Тўрт йиллик план бир йилда. ▲ Ўртача семизлик 400 килограмм. ▲ Пландан ташқари 192 тонна гўшт.

1969 йилнинг баҳорида республикада биринчи марта Ўрта Чирчиқ районидаги Ўртасарой қишлоқ матлубот жамияти қошида бўрдоқичилик базаси ташкил этилди. Базага тажрибали чорвадор, ўз ишининг моҳир устаси, 60 ёшли Абдураҳим ота Ражабов директорлик қила бошлади.

Аҳил коллектив биринчи йилнинг ўзида 65 молни юқори семизликда гўштга топширди. Ҳар бош бўрдоқининг ўртача вазни 350 килограммга тўғри келди. Шу йили давлатга икки баравар кўп гўшт топширилди. Бу муваффақият тилга тушди. Республикамизнинг турли хўжаликларидан мутахассислар келиб, база коллективи олиб бораётган ишлар, тажрибалар билан ўртоқлашишди.

— Ҳозирги пайтда бўрдоқичиларимиз зиммасига маъсулиятли вазифа юкланган,— дейди база директори Абдураҳим ота. Меҳнаткашлар талабини қондириш учун тобора мўл гўшт етказишга ҳаракат қилинмоқда. Утган йили бир юз эллик тонна гўшт етказиб берилган бўлса, бу йил уни яна оширмоқчимиз.

Утган ярим йилликда бўрдоқибоқарлар 110 тонна юқори семизликдаги гўшт топшириб, йиллик планни 140 процент ошириб бажаришди. Коллектив минг сўм миқдорда пул билан мукофотланди.

Озуқалардан тежаб-тергаб фойдаланилаётганлиги учун гўшт таннархи ҳам бу ерда арзонлашиб бормоқда. Ҳар бош мол бир кунда планда белгиланган 800 грамм ўрнига 900-1000 граммгача семиртиріляпти. Шунинг учун белгиланган муддатдан олдин юқори семизликка олиб чиқилмоқда. Ҳар бир молнинг ўртача вазни ҳозир 400-450 килограммга тўғри келаяпти. Бир килограмм гўшт таннархи саккиз тийинни ташкил этди. Илғорлар тажрибаси асосида иш юритаётган бўрдоқибоқарлардан Мансур Маскопов, Владимир Дашчуклар тажриба ва билимини шу хайрли ишга сарфламоқда.

— Бўрдоқига қўйилган моллар ичида ўртача вазни 600—700 килограммни ташкил этаётган моллар ҳам оз эмас,— дейди Мансур Маскопов.— Утган ярим йилликда анчагина бўрдоқидан 600 килограмм вазнда гўштга топширилди. Эндиги ниятимиз боқиладиган молларнинг семизлигини янада оширишдир.

Дарҳақиқат, база йилдан йилга молларнинг семизлик даражасини ошириб келмоқда. Утган йили топширилган 150 тонна гўштнинг 40 тоннаси пландан ташқари эди. Бу йил охиригача давлатга 50 тонна гўшт топширилиб, тўрт йиллик планни бир йилда адо этилди. Жами 250 тонна семиз гўшт топширилади. Бу пландагидан 192 тонна кўп демакдир.

Бўрдоқибоқарлар базани кенгайтириш, моллар сонини ошириш ниятидалар. Келгуси йилдан бошлаб бир боқимда 500 бош бўрдоқи боқила бошлайди, йилига 2000 бошга етади.

— Моллар сонини кўпайтириш учун бизда барча шароит бор,— дейди Абдураҳим ота,— яқин кунларда яна 200 бошга мўлжалланган жой ишга тушади. Базада қорамол билан бирга қўй ва от ҳам бўрдоқига боқила бошлайди. Колхоз ва совхозларда ишга яроқсиз бўлиб қолган отлар шу ерга юборилади. Келтирилган от ва қорамоллар икки ой давомида парваришланиб, юқори семизликка етказилмоқда.

Партиямиз тарихий XXIV съезди қарорларини амалга ошириш йўлида астойдил меҳнат қилаётган база коллективи шундай марраларни кўзлашмоқда.

Н. ТУРАЕВ.

Суратда: (чапдан) база директори А. Ражабов ва бўрдоқибоқар М. Маскоповлар.

Автор фотоси.

ЎЗБЕКИСТОН ЁЗУВЧИЛАР СОЮЗИНИНГ ТАНҚИДЧИЛИККА БАҒИШЛАНГАН ПЛЕНУМИ ОЛДИДАН

ТАНҚИДЧИЛИКДА ПРИНЦИПИАЛЛИК УЧУН

Танқид ва адабиёт — бу жуда мураккаб ва ниҳоятда катта проблемадир. Танқидчи ва ёзувчи муносабати проблемаси эса унинг таркибий қисми сифатида ҳам доимо марказий ўринлардан бири бўлиб келган.

Ҳозирги замон танқидчилиги, унинг адабий жараёнига муносабати ҳусусида гап борганда, биз ҳеч қачон уни бир жойда тепсиниб турибди, деб айта олмаймиз. У доимий ҳаракатда. В. Зоҳидов, И. Султонов, Ҳ. Ёқубов, Л. Қаюмов, М. Қўшжонов, М. Юнусов, О. Шарафуддинов, Б. Имомов, С. Мамажонов, Ҳ. Абдусаматов, И. Ғафуров, У. Норматов, Б. Ғуломов, Н. Худойберганов, П. Шермухамедов каби қатор кекса ва навқирон ёш адабиётшунос, танқидчиларимиз баракали ижод қиляпти.

Биз бу ўринда бугунги адабий танқиднинг асл қиёфасини белгилашга имкон берадиган даражадаги сермазмун ва салмоқли мақолалар ичида, айниқса, Ҳ. Ёқубов билан М. Қўшжоновнинг А. Мухтор, П. Қодиров, Сайёр романлари ва қиссалари тўғрисида «Шарқ юлдузи»да, О. Шарафуддиновнинг ҳозирги ўзбек адабиёти ҳақидаги «Ўзбекистон коммунисти»да босилган мақолаларини алоҳида таъкидлаб ўтмоқчимиз. Эришилган ва қўлга кираётган ютуқлар хусусида кўп гапириш мумкин. Бу борадаги қатор камчиликлар-чи?

Назаримизда, танқидчиликнинг муносиб йўналишини, ҳақиқий обрўсини таъмин этишга монелик қиладиган қатор камчиликлар анчагина. Улардан бири ҳозирги танқидчилигимизда мадҳиябозликнинг хийла кучайганида сезилади. Жуда кўп жўн ва ўрта миёна асарлар ҳар томонлама жиддий танқид қилиниши ўрнига, аксинча, ортиқ даражада мақтанилаяпти. Бу ҳол қатор тақризларда, нутқ характеридаги айрим мақолаларда, адабий портретларда аниқ сезилмоқда.

Танқидчиликнинг обрўсига путур етказаётган масалалардан бири худди ана шунда. Унинг сабаблари нимада? Масъулиятни чуқур ҳис қилмасликда, албатта. Тўғри, бу ҳар бир бадиий асарни баҳолашда шошма-шошарликдан ташқари, уларни муайян даврдаги бутун адабий жараёндан, ўзбек совет адабиёти эришган улкан ютуқлардан — йўналишнинг худди ана шу нуқтасидан келиб чиқмасдан «ҳазм» қилишларда, субъектив тарздаги «ҳукм»ларда кўринади. Оқибат натижада ҳозирги замон ўзбек совет шоирлари ҳам «шеъриятга сиғмай кетгани»дан прозага ёки драматургияга ўтди, бу соҳаларда ҳам «юксак парвозга кўтарилди» тарзидаги баҳо беришлар кўпайиб кетмоқда. Кейинги ўн йил ичида ўнлаб қиссалар яратилди. Лекин, уларни «Синчалак» савиясидаги асарлар, деб аташ қийин. Шунга қарамасдан, уларнинг деярли кўпчилиги ортиқ даражада мақталиб келинаяпти, адабиётимизнинг ютуқлари сифатида баҳоланаяпти. Тўғри, улар орасида шундайлари ҳам бор. Лекин, улар бармоқ билан санарли даражада оз-ку!

Иккинчи хилдаги нуқсон ғоявибадиий пишиқ асарлардан фақат камчилик излаш, бўрттириб кўрсатишга уринишдир. Уларнинг ҳар иккаласи ҳам бадиий ижодга чинакам жонкуярликдан узоқ туради. Бунинг сабабларини ҳар тарафлама кенг ва чуқур илмий тарзда кўрсатиб бериш зарур.

Кези келганда бир фактни келтириб ўтмоқчимиз. Бир гуруҳ талантли ёш ижодкорлардан ташқари, ўттиз йилдан бери ижод қилаётган адиблардан иккитаси ҳозирги танқидчиларимиз тўғрисида гап борганда, «уларни биз тўрт тоифага бўламиз», деб қолишди. Уларнинг фикрича, бу тўрт тоифа: қуруқ мадҳиябоз танқидчилар; ишлари анча саёз, юзаки танқидчилар; жиззаки, янги нигилист танқидчилар ва ниҳоят олим, маҳоратшунос танқидчилардан иборат эмиш. Бунинг ишониб бўлмайдиган даражада латифа эканлигини, танқидчиликда бу хилдаги тоифалар йўқлигини, схематик тасаввурлигини исботлашга урингандик, лекин улар «бу латифада жон бор»лигини тафсилоти билан тушунтира бошлашди. Шунингдек, бу фикрни айрим танқидчиларнинг ўзларидан ҳам эшитиш мумкин. Кейинчалик, бу гапларда «жон бор» деган фикрга келдик.

Умарали Норматов матбуотда кўплаб тақризлари, мақолалари билан фаол чиқиб туради. Умуман, бу яхши. Лекин, унинг айрим тақриз ва мақолаларида, асарларида мадҳиябозлик элементлари аниқ сезилади. Бу камчилик танқидчилар томонидан ҳам бир неча бор кўрсатилди. Норбой Худойбергановнинг айрим мақолаларида субъективизмга берилишлар, шошма-шошарлик, анча яхши асарлардан камчилик излаш, кичикроқ нуқсонларни бўрттириб кўрсатишга мойиллик кўзга ташланди ва бу нуқсонлар бир неча бор танқид қилинди. Бу ҳол «Чинор» романига муносабатда ҳам аниқ намоён бўлди. Норбой Худойбергановнинг «Бадиий ҳақиқат учун» номли мақоласида «Чинор» романи бир томонлама таҳлил қилинди, яъни асосан нуқсонлар изланди, айрим камчиликлари бўрттириб кўрсатилди.

Шундан сўнг журналда Ҳомил Ёқубовнинг «Самарали ижодий изланиш» мақоласи берилди ва муаллиф романда ёзувчи эришган ютуқлар Асқад Мухторнинг «шахсий муваффақиятларигина бўлиб қолмай, балки улар адабий тараққиётимизнинг ҳозирги қонуниятлари ва характерли хусусиятлари билан бевосита боғлиқлиги»ни алоҳида таъкидлаб кўрсатади. Кейинчалик «Шарқ юлдузи» журнали «Баҳс давом этади» редакцион мақоласида Н. Худойберганов билан Ҳ. Ёқубов ўртасида кечган баҳсга айрича эътибор берди.

Шуни алоҳида таъкидлаш лозимки, «Чинор», «Умид», «Эрк», «Уфқ», «Қанот жуфт бўлади» каби роман ва повестлар ҳақида Ҳ. Ёқубов, М. Қўшжонов, Н. Худойберганов, У. Норматов, Ф. Насриддинов, А. Эшонқулов, Т. Маҳмудов мақолаларида билдирилган хилма-хил мулоҳазалар, ҳатто бирбирларига бутунлай зид келадиган фикрларнинг мавжудлиги, бадиий асарларни баҳолаш мезонларининг турли-туманлиги журналдан бу муҳим масалага принципиал аҳамият беришни, назарий ва амалий жиҳатдан бақувват редакцион ёки улкан адабиётшуноснинг мақоласини эълон қилишни қатъий тақозо этарди. Марказий адабий-сиёсий журналларда кўпинча ана шундай йўл тутишади. Бизнингча, журнал редакциясининг «Ёзувчи билан баҳс» мунозарасига доир бу мақоласида қатор етишмовчиликлар мавжуд. Бу ўринда биз айримларини алоҳида таъкидлаб ўтмоқчимиз, Улардан бири — қизғин баҳсга сабаб бўлган жиддий асарлар ҳақидаги фикр-мулоҳазаларни фақат журнал саҳифасида берилган материаллар билан чеклаб қўйишдир. Биргина мисол. «Чинор» ҳақида Ҳ. Ёқубов билан Худойберганов ўртасида кечган мунозарадан ташқари, «Маданият газетаси» саҳифасида ҳам бир-бирларига зид келадиган фикрлар баён қилинди. Тармоқ ва область газеталарида ҳам бу роман хусусида мақолалар эълон қилинган. «Умид» романи ҳақида ҳам шундай дейиш мумкин. «Шарқ юлдузи» журнали редакцияси ўз саҳифасида босилган мақолалар хусусидаги баҳслар билан чекланиб қолмасдан, балки журналдан ташқарида эълон қилинган хилма-хил материалларга ҳам аниқ муносабатини баён этиши фойдадан холи бўлмасди. Иккинчиси—муҳим мунозарада ёзувчиларимизнинг иштирок этмаслигидир. Улар ҳам фаол иштирок этганда, ўз ижодий принципларини ҳимоя қилганларида, баҳс яна ҳам қизиқарли бўларди. Учинчиси — журнал редакциясининг мақоласида «Ёзувчи билан баҳс» рубрикасида берилган қатор материалларни, баён қилинган хилма-хил мулоҳазаларни, ёзувчи ва мақола муаллифларининг ютуқ ва камчиликларини зарур даражада кенг ва чуқур таҳлил қилиб кўрсатилган деб бўлмайди. Унда берилган мақолаларни оддий шарҳлаб қўя қолиш билан чекланилган, холос. Бунга Ҳ. Ёқубов билан Н. Худойберганов орасидаги баҳснинг жўнгина характерланиши ҳам мисол бўла олади. Журнал редакцияси мақоласида Н. Худойберганов мақоласи хусусида тўхталиб бундай дейилади: «Дарҳақиқат, давримизнинг етилган масалалари, замондошларимизнинг руҳий дунёсини кўрсатишда ёзувчи қўлга киритган муваффақиятларни «Бадиий ҳақиқат учун» мақоласининг муаллифи Н. Худойберганов ҳам инкор қилмайди. ...Яна шуниси ҳам борки, мавзу қанчалик муҳим ва актуал бўлмасин, жанрда инсон образини сайқаллаштириш қиёмига етмас экан, ёзувчининг нияти, ғояси ўқувчига юқмасдан қолаверади. Шу жиҳатдан Н. Худойбергановнинг ташвишлари асослидир. Албатта, бундай мулоҳазалар А. Мухторнинг «Чинор» романи фақат унинг ижодидагина эмас, балки сўнгги йиллар прозасининг ҳам катта ютуғи эканлигини асло инкор қилмайди». **«Ёзувчининг нияти, ғояси ўқувчига юқмасдан қолаверади. Шу жиҳатдан Н. Худойбергановнинг ташвишлари асослидир»** —агар «Чинор» ҳақида шундай дейиладиган бўлса, уни қандай қилиб «сўнгги йиллар прозасининг катта ютуғи» сифатида баҳолаб бўлади?! Бизнингча, булар бир-бирлари билан қовушмайдиган қуруқ гаплардан бошқа нарса эмас. Янада тўғрироғи, Н. Худойбергановни зарур танқиддан асоссиз равишда ҳимоя қилиш учун зўрма-зўраки айтилган гаплар, нотабиий уриниш, жиддий камчиликни хаспўшлаш, мунаққид мақоласининг ожиз томонларини яшириб ўтиш, ҳатто йўқ жойдан муваффақиятни излаб топиш, уни бўрттириб кўрсатишга интилиш сезилади.

Бундан ташқари, Ҳомил Ёқубовнинг «Самарали ижодий изланиш» мақоласидан эса айрим жойларини сунъий равишда ажратиб олиб, уни жиддий камчилик сифатида бўрттириб кўрсатишга мойиллик сезилади. Масалан, «Асқад Мухтор биринчилардан бўлиб «Чинор» романида ҳаётдаги объектив ўзгаришларни бадиий ўзлаштириш ва ифода этишга, ижодиётидаги реалистик асосларни чуқурлатиб, социал-психологик тасвирни кенгайтиришга эришди», деган Ҳ. Ёқубов фикридан журнал редакцияси мақоласида шундай хулоса чиқарилади: «А. Мухторнинг ижоди ҳақида бундай мулоҳаза юритиш, яъни уни ўзбек адабиётида ягона кашфиётчи деб аташ бошқа адибларнинг бу соҳада қўлга киритган ютуқларини инкор қилиш бўлур эди».

Биринчидан, Ҳ. Ёқубов мақоласининг бутун руҳидан ҳам бундай «инкор этувчи» хулосани чиқариб бўлмайди. Иккинчидан, бу парча автор мақоласидан сунъий узиб олиниб, нотабиий равишда шарҳланган.

Бизнинг фикримизча, «Чинор» романи сўнгги йиллар ўзбек адабиётида жумладан, прозамизда энг муҳим ҳодиса бўлди. Шунинг учун ҳам асардан асосан камчиликлар излаш, қаҳрамонларни тасвирлашдаги мавжуд айрим нуқсонларни бўрттириб кўрсатишга берилиб кетиш, яъни шу йўл билан «Чинор»нинг аҳамиятини, ғоявий-бадиий қимматини камситишга уриниш, соғлом, чинакам танқиднинг иши деб бўлмайди. Романда автор эришган ютуқларни тўғри баҳолаган Ҳ. Ёқубов, бизнинг фикримизча, «Чинор»да мавжуд бўлган хилма-хил характердаги баъзи нуқсонларни ҳам керакли даражада кўрсатганда нур устига нур бўларди. Ҳ. Ёқубовнинг «Чинор» романининг таҳлилига бағишланган «Самарали ижодий изланиш» мақоласидаги бу етишмовчиликлар асосан А. Мухтор муваффақиятларини ва Норбой мақоласидаги камчиликларни кўрсатишга берилиб кетиш туфайли содир бўлганга ўхшайди.

Назаримизда, «Чинор» ҳақидаги мунозара яна давом этади, бу романни ҳар хил аспектда текшириш ишлари олиб борилади. Биз бу ўринда фақат мазкур асарнинг айрим моментларига қисқача тўхтаб ўтиш билан чекланамиз. «Чинор» кенг мушоҳада, жиддий баҳсли романлар сирасига мансуб асар. Жўшқин публицистик руҳ кучли. Ҳаётий муҳим проблемалар кўтарилган ва замондошларимизнинг ўз эътиқодига кўра интилишлари, жиддий масалаларни ҳал этишга жасорат билан киришишлари тасвирланган. Ишлаб чиқариш, унинг турли соҳаларига доир кўпгина муҳим масалалар ва уларга хилма-хил муносабатда бўлиш проблемалари —замондошларимиз интилишларига, ҳатти-ҳаракатларига таянч бўлган бу нуқталар теран фалсафий мушоҳида этилади, маънавий ва аҳлоқий асослар нури билан ёритилади. Замонавий воқелик, турмуш олдинга сураётган муҳим ҳаётий проблемалар алоҳида тарзда эмас, балки замондошларимизнинг интеллектуал белгиларини, маънавий ва аҳлоқий сифатларини мураккаблиги билан кўрсатиш учун зарур бўлиб келади. Шунинг учун «Чинор»да тасвирланган асосий қаҳрамонларда янги шароит тақозоси сифатида янги маънавий, ахлоқий фазилатлар кўринади ва улар сиёсий ва ғоявий эътиқодига боғлиқ ҳолда гавдаланади. Бу жиҳатдан айниқса райком секретари Ориф билан обком секретари Мария Васильевна образлари характерлидир. Иккаласи ҳам романда энг ёрқин тасвирланган образлардан ҳисобланади. Партия ходимларининг иш услубларидан ташқари, улар характерида ҳам муайян даражада фарқлар бор. Айни вақтда, уларнинг интилишларида, ҳатти-ҳаракатларида, маънавий қиёфасидаги маълум яқинликни ҳам сезмаслик мумкин эмас. «Чинор» романидаги Ориф билан Мария образларининг яратилиши ўзбек совет адабиётини ёрқин ва жонли характерлар, инсоний типлар билан бойитди. Қисқаси, ҳозирги танқидчилигимизда жиддий мунозарали масалалар кўп.

Хулоса қилиб айтганда, танқидчилигимиз ҳамиша одилона, оқилона ва ҳалол бўлсин.

Анқобой ҚУЛЖОНОВ,
филология фанлари кандидати.

ПОЙТАХТИМИЗ МЕҲМОНЛАРИ

БРАТИСЛАВАДАН МУЗИКАЛИ САЛОМ — пойтахтимизга меҳмон бўлиб келган чехословакиялик дўстларимизнинг янги концерт программаси ана шундай номланади. Тошкентликлар бу коллектив санъаткорлари билан аввалдан таниш. Улар бошқа ансамбллар составида шаҳримизда ўтказилган. «Дўстларимиз таронаси» фестивалида қатнашишган. Суратда: эстрада ансамблининг бир группа санъаткорлари. (юқоридан пастга) Ева Гонгарнова, Иво Хеллер ва Зуснек Сихраларни кўриб турибсиз.

В. ТЕРЕХОВ фотолари.

ЗИЁКОР

...Телевизор орқали янги беш йиллик илғорларига бағишланган кўрсатув берилаётган эди. Ўз касбининг моҳир усталари — донгдор кишилар қаторида Нортожи Мансуровга ҳам сўз берилди. У Газлидаги газни қайта ишлаш комбинатининг бош инженери сифатида коллективининг ибратли ишлари ҳақида мароқ билан гапиради.

«Зангори экран» қаршисида кўрсатувни томоша қилиб ўтирган Рамзиддин ака уни дарров таниди:

— Ҳа, бу ўша Нортожи Мансуров. Ўзини анча қўйибди. Иши ҳам дуруст экан. Ўзи ҳам жуда тиришқоқ инженер-да...

Худди кечагидай эслайди. Ўшанда Н. Мансуров мактабнинг юқори синфида ўқир эди. Физика ва кимё фанлари машғулотларига жуда қизиқар, Рамзиддин ака Фаҳруддинов раҳбарлик қилаётган тўгарак машғулотларига актив қатнашар, физика фанининг «сир-асрор»ларини билиб олишга ҳаракат қиларди. У мактабни муваффақиятли тугатиб, олий ўқув юртига ўқишга кирди. Мана энди...

Ҳа, таниқли халқ морифи ходими Рамзиддин ака Фаҳруддинов қўлида кўплаб ёшлар таҳсил кўрдилар. Уларнинг кўпи ҳозир серқуёш республикамизнинг турли бурчакларида фаол меҳнат қилмоқдалар. Устоз педагог ўз шогирдлари билан хат орқали боғланиб туради.

Унинг педагогик фаолияти кечки мактабда бошланган эди. Ўқитиш, методик ишлар билан шуғулланиш, ўқитиш савиясини ошириш учун кураш педагог фаолиятининг асосий йўналишини ташкил этди.

Тошкент шаҳар ўқитувчилар малакасини ошириш институтида физика-математика кабинети мудири бўлиб ишлаганда ҳам, Ўзбекистон ССР Педагогика билимлари илмий-текшириш институтида сектор бошлиғи бўлганида ҳам, область халқ маорифи бўлимида инспекторлигида ҳам ўқув-тарбия ишларини яхшилашнинг чинакам жонкуяри сифатида эъзоз топди. У қатор методик тўпламларни тайёрлашда ва айрим дарслик ва хрестоматияларни ўзбек тилига таржима қилишда фаол иштирок этди.

Мана бир неча йилдирки, Ўзбекистон ССР Олий ва ўрта махсус таълим министрлигида илмий-методик кабинетнинг катта методисти бўлиб ишлаб келмоқда. Олий ўқув юртларида ва техникумларда техника воситаларидан фойдаланиш методикасини жорий этишда ҳам унинг муносиб ҳиссаси бор. Тажрибали методистнинг ташаббуси билан мамлакатимизда биринчи бўлиб ўқув фильмлари бўйича, бир ойлик курс ташкил этилди. Курс тингловчилари суратга олган ўқув фильмлари Тошкентдаги бир қатор олий ўқув юртлари фильмотекаларини бойитди.

Халқ маорифи аълочиси Р. Фаҳруддинов 50 ёшга тўлди. У ҳамон ўзининг педагогик маҳорати ва методик тажрибасини такомиллаштириш устида иш олиб бормоқда. Унинг бой тажрибасидан ҳали кўплаб ёш ўқитувчилар баҳраманд бўлишлари турган гап.

А. АЛИЕВ.

АФРИКА ТААССУРОТЛАРИ

ФУТБОЛ

«Пахтакор» футболчилари Африка сафаридан қайтишди. Мухбиримиз спорт делегацияси раҳбари, Орджоникидзе районидаги «Қизил Ўзбекистон» колхози раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони А. Эгамназаров билан суҳбатда бўлди. Қуйида сиз ана шу сафар таассуротлари билан танишасиз.

Олтин кузнинг эрта тонгида бизнинг қудратли «ИЛ—62» лайнеримиз оппоқ қор тўшалган Шереметьево аэропортидан узоқ Африка томон парвоз қилди. Бир неча соатдан кейин самолётимиз Жазоирга қўнди. Биз ўзимизни гўё қиш фаслидан ёз фаслига ўтиб қолгандек ҳис этардик. Жазоирда қисқа муддатли дам олганимиздан кейин яна йўлга чиқдик. Бепоён чўллар, чакалакзорлар, Атлантика денгизи оша Африка тупроғига кириб бордик. Сенегал пойтахти — Дакарга келганимизда қош қорайиб қолган эди. Биринчи кунни ана шу шаҳарда ўтказдик. Эртаси эрта билан Сьерра-Леоне пойтахти Фритаунга келдик. Шаҳар бизни гўзаллиги билан мафтун этди. Бутун борлиқ гул ва яшил кўкатлар билан қопланган. Океан соҳилидаги ажойиб жойда командамиз қисқа дам олгандан кейин биринчи машғулотни ўтказдик. Бу ернинг иқлими жуда ғалати бўлар экан. Ноябрь ойида ҳам одамлар чўмилиб юришибди. Умуман олганда Фритаунда фасллар тафовути бизникига ўхшамас экан. Тошкент бу шаҳар билан 6 соатга фарқ қилар экан.

Сьерра-Леонедаги биринчи учрашувимиз 13 ноябрь куни бўлди. Соат 16 дан 30 минут ўтганда пойтахтнинг унча катта бўлмаган марказий стадионида Совет Иттифоқи ва Сьерра Леоне давлат гимнлари ижро этилди. Бу ўйинни томоша қилгани республика президенти Сиаке Стивенс ва Совет элчихонаси ходимлари ҳам келган эди. Бизга қарши биринчи учрашувни мамлакат терма командаси ҳисобланган «Леоне юлдузлари» ўтказди. Биринчи учрашувдаёқ эсда қоладиган ҳодисалар юз берди. Ўйиннинг 32-минутида судья мезбонларни 11 метрлик штраф билан жазолади. Э. Абдураимов аниқ зарб билан ҳисобни очди. 67-минутда майдон эгалари ҳисобни тенглаштиришлари мумкин эди, лекин Николай Любарцев 11 метрлик зарбани жуда моҳирлик билан қайтарди. Биринчи учрашув бирмунча қийин бўлди деса бўлади. Йигитларимиз иссиқ об-ҳаво шароитида ўйнашга ўрганишган бўлса-да, бу ернинг нам ҳавоси ўз таъсирини кўрсатди. Бунинг устига бир неча футболчимиз жароҳатланди. Эртаси кун буткул дам олдик, Атлантик океан соҳилида ҳордиқ чиқардик.

Сьерра-Леоне провинциясидаги сафаримиз 15 ноябрдан бошланди. Чўзилиб кетган тор кўчада ҳаракат қилиш анча қийин экан. Сершох дарахтлар қуюқ салқин ташлаб турибди. Йўл четидаги дарахтларда маймунлар одамлардан чўчимай, осилиб юришибди.

Макени, Бо ва Коно шаҳарларида «Пахтакор» учта халқаро ўртоқлик учрашуви ўтказди. Уччаласида ҳам қийин ва ажойиб ғалабага эришдик. Макенидаги ўйин 3:2, Конодаги матч 2:1, Бодаги ўйин эса 3:0 ҳисобида тугади.

«Бизнинг мамлакатимизда меҳмон бўлган барча командалар ўртасида энг яхшиси бу — Совет Иттифоқининг «Пахтакор» командасидир», — деб ёзди маҳаллий газеталар.

Сафар давомида Сьерра-Леоне республикасида маҳаллий аҳоли ва шифокорларига катта кўмак бераётган совет врачлари ҳузурида меҳмон бўлдик. Бу ерда совет госпиталининг шуҳрати жуда катта экан. Мамлакатнинг узоқ чеккаларидан бу ерга даво истаб келувчилар кўп экан. Уларнинг қайси бири билан суҳбатлашманг ҳаммаси совет врачлари ҳақида самимий ва илиқ сўзлар айтишади.

Халқ ўтмиши ниҳоятда оғир бўлишига қарамай, ўз миллий маданиятини сақлаб қолган. Бо шаҳрида бизни миллий рақслар кечасига таклиф этишди. Қўшиқ ва рақсларда халқнинг азоб ва уқубати, севгиси ва умидлари тараннум этилларди.

Айниқса биз бу мамлакатнинг савдосига маҳлиё бўлдик: бу ерда ҳамма нарсани, дуч келган жойда сотаверишар экан. Пластмассадан тайёрланган турли буюмлар дейсизми, ёрқин керамика идишларини, апельсинлар, бананлар, турли тақинчоқлар, япон транзистор приёмниклари...

Чеварлар кўчаларнинг ўзида ўрнашиб олишган, улар жуда чаққон экан, ўн беш минутда сизга ёққан фасонда кўйлак тикиб беришади. Бурчак-бурчакларда йўловчиларга ҳалақит бермай деган ниятда сартарошлар дўкон қуриб олишган, одамлар соч-соқолларини олдириш учун шундоққина ерга ўтиришар экан.

Мамлакат халқ хўжалиги ҳали унча ривож топмаган, 1961 йил 27 апрелда Сьерра-Леоне мустақил деб эълон қилинган. Ўша йили Сьерра-Леоне БМТнинг 100-аъзоси бўлган.

СССР ва Сьерра-Леоне ўртасидаги маданий алоқалар тобора мустаҳкамланмоқда. Бу икки мамлакат ўртасида фан, таълим, соғлиқни, сақлаш, маданият, санъат, туризм ва спорт бўйича алоқалар ривожланмоқда.

Сьерра-Леоне республикасидаги сафаримиз бир ҳафта давом этди. Делегациямиз сафари, учрашувлари, мусобақалари ҳақида маҳаллий газеталарда батафсил ёзишди.

Яна парвоз қилдик. Абиджан, Аккра, Лагос, Конакри, Аддис-Абеба, орқали Найробига етиб келдик, ғарбдан шарққа, тропик Африкадан, Атлантик океани соҳилидан Ҳинд океани соҳилига ўтдик.

(Давоми бор).

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ИҚТИСОДИЙ БИЛИМЛАР УНИВЕРСИТЕТИ

...шланмоқда. 1970 ...такор совхозлар ...масида гербицид ...

тараққиёти резервларини қидириб топишлари, меҳнат сарф-харажатларини қисқартиришлари, деҳқончилик ва чорвачилик рентабеллигини оширишлари зарур. Юксак рен...

Реклама ва эълонлар

ПАССАЖИРЛАР ДИҚҚАТИГА!

УРТА ОСИЁ ТЕМИР ЙУЛИНИНГ «ТОШКЕНТ-ЯНГИЙУЛ» УЧАСТКАСИДА ЭЛЕКТРОПОЕЗДЛАР ҚАТНАМОҚДА

ЭЛЕКТРОПОЕЗД ТОШКЕНТДАН ЯНГИЙУЛГА ПАССАЖИРЛАРНИ 36 МИНУТДА ЕТКАЗИБ ҚУЯДИ.

ЭЛЕКТРОПОЕЗДЛАРДА ЮРИШ ПАССАЖИРЛАР УЧУН ЖУДА ҚУЛАЙ ВА ФОЙДАЛИДИР.

ҲУРМАТЛИ ПАССАЖИРЛАР ВАҚТИНГИЗНИ ТЕЖАНГ.

«ТОШКЕНТ-ЯНГИЙУЛ» УЧАСТКАСИДА ҚАТНАЙДИГАН ЭЛЕКТРОПОЕЗДЛАРНИНГ

ЖАДВАЛИ

(Москва вақти билан)

Рейслар номери	Маршрут	Тошкентдан жўнаш вақти соат	минут	Янгийўлдан жўнаш вақти соат	минут
I	Тошкент—Янгийўл	3	10	—	—
II	Тошкент—Янгийўл	4	56	—	—
III	Тошкент—Янгийўл	7	15	—	—
IV	Тошкент—Янгийўл	9	45	—	—
V	Тошкент—Янгийўл	14	20	—	—
VI	Тошкент—Янгийўл	17	15	—	—
VII	Тошкент—Янгийўл	22	49	—	—
I	Янгийўл—Тошкент	—	—	2	15
II	Янгийўл—Тошкент	—	—	4	05
III	Янгийўл—Тошкент	—	—	6	11
IV	Янгийўл—Тошкент	—	—	8	35
V	Янгийўл—Тошкент	—	—	11	35
VI	Янгийўл—Тошкент	—	—	15	30
VII	Янгийўл—Тошкент	—	—	19	40

«ТОШКЕНТ-ЯНГИЙУЛ» ЭЛЕКТРОПОЕЗДИНИНГ БИЛЕТИ 25 ТИЙИН.

ЭЛЕКТРОПОЕЗД ХИЗМАТИДАН ФОЙДАЛАНИНГ!

Урта Осиё темир йўлининг Тошкент бўлими.

22 декабрь кундуз соат 2 да Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг химия ва химиявий технология бўйича бирлашган илмий совет кенгаши (Черданцев кўчаси, 19-уй)да химия фанлари доктори илмий даражасини олиш учун

М. Киднинов: «Ишқорий, ишқорий ер металлари ва баъзибир ўткинчи металл хлорид ва сульфат тузларининг сув эритмалари системасида мувозанатларини физик-химёвий томондан текшириш» деган темада

22 декабрь кундуз соат 2 да Ўзбекистон ССР Фанлар академияси физика-техника ва математика фанлари бўлимларининг физика бўйича бирлашган илмий совет кенгаши (Обсерватория кўчаси, 85-уй) да техника фанлари кандидати илмий даражасини олиш учун

Ю. Усмонов: «Шўрланган гелиобассейнлардаги иссиқлик режимини экспериментал ва назарий ўрганиш» деган темада;

А. Салимов: «Вертикал труба ичида оқаётган ҳаволи сув буғи аралашмасида сув буғининг конденсацияланиши» деган темада

ДИССЕРТАЦИЯ ЁҚЛАЙДИЛАР

Диссертациялар билан академия кутубхонаси (А. Тўқаев кўчаси, 1-уй)да танишиш мумкин.

23 декабрь кундуз соат 2 да В. И. Ленин номли Тошкент Давлат университети геология факультетининг илмий даражалар берувчи илмий совет кенгаши (Студентлар шаҳарчаси, Бош корпус, Б-224 аудитория)да геология-минералогия фанлари кандидати илмий даражасини олиш учун

С. Д. Морозов: «Марказий ва жанубий-шарқий Қизилқумнинг палеоцен ва эоцен ётқизиқларининг геологияси» деган темада

ДИССЕРТАЦИЯ ЁҚЛАЙДИ

Диссертация билан университет илмий кутубхонаси (Студентлар шаҳарчаси, 4-уй)да танишиш мумкин.

23 декабрь кундуз соат 2да В. И. Ленин номидаги Тошкент Давлат университетининг биология фанлари бўйича илмий даражалар берувчи илмий совет кенгаши (К. Маркс кўчаси, 35-уй, 40-аудитория)да биология фанлари кандидати илмий даражасини олиш учун

Ш. Исломов: «Ўзбекистон арисимонларининг экологик ва фаунистик характеристикаси» (Тошкент ва Сурхондарё областидаги материаллар асосида)» деган темада;

Б. Ҳақбердиев: «Хоразм области кўлларининг балиқлари (морфологияси ва биологиясининг элементлари)» деган темада

ДИССЕРТАЦИЯ ЁҚЛАЙДИЛАР

Диссертациялар билан университет илмий кутубхонаси (К. Маркс кўчаси, 4-уй)да танишиш мумкин.

23 декабрь кундуз соат 2 да В. И. Ленин номидаги Тошкент Давлат университетининг химия фанлари бўйича илмий даражалар берувчи илмий совет кенгаши (Студентлар шаҳарчаси, химфак, кутубхона зали)да химия фанлари кандидати илмий даражасини олиш учун

А. Кунбазаров: «Сийрак ер элементлар аралашмасини фосфороорганикалик комплексонлар ёрдамида хроматографик усулда ажратиш» деган темада;

А. Шарипжонов: «Лигниннинг гидрогенолиз маҳсулотларини полимерлар сифатида қўлланилиши» деган темада.

ДИССЕРТАЦИЯ ЁҚЛАЙДИЛАР

Диссертациялар билан университет илмий кутубхонаси (Студентлар шаҳарчаси, 4-уй)да танишиш мумкин.

«Тошкент ҳақиқати» газета редакцияси коллективи газетанинг бўлим мудири **Усмон ЖОНГИТОВнинг** бевақт вафот этганлиги муносабати билан марҳумнинг оиласига чуқур таъзия изҳор этади.

ДУНЁ ОВОЗИ

чет эл хабарлари

Л. И. БРЕЖНЕВ НУТҚИ ЖАҲОН МАТБУОТИНИНГ ДИҚҚАТ МАРКАЗИДА

Чет эл матбуоти КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг Польша Бирлашган Ишчи партияси VI съездида сўзлаган нутқига катта эътибор бермоқда.

ВАРШАВА. «Трибуна люду» газетаси ўртоқ Л. И. Брежневнинг нутқини «Ленинизмнинг мустаҳкам иши — муваффақиятларимизнинг гарови», «Польша-Совет дўстлигининг мустаҳкамланиши — партияларимизнинг тарихий хизмати» деган йирик ҳарфлар билан босилган сарлавҳалар остида эълон қилди.

«Жиче варшави» газетаси «Умумий пойдевор» сарлавҳали мақоласида Л. И. Брежнев нутқидаги асосий қоидаларни келтириб, қуйидагиларни ёзади: СССР билан ҳамкорлик, дўстлик ва қардошларча иттифоқ Польшанинг жаҳон истиқболи учун буюк тарихий курашдаги ўрнини белгилаб беради. Бу — замонамизнинг байроғидир.

ПРАГА. «Руде право» газетаси Л. И. Брежнев нутқининг тўла текстини «Социалистик мамлакатларнинг жанговар бирдамлиги, уларнинг империалистик агрессияга қарши курашдаги қатъий ва муросасиз позицияси ҳозирги кунда халқлар тинчлиги, хавфсизлиги ва озодлигининг асосий негизларидан бири» деган сарлавҳа остида босиб чиқарди.

Чехословакия матбуотининг шарҳларида нутқнинг хавфсизлик ва ҳамкорлик масалалари юзасидан Умумевропа кенгашини 1972 йилдаёқ чақириш имконияти борлиги тўғрисида гапирилган қисмига алоҳида эътибор берилади. Газеталар бундай деб ёзадилар: Л. И. Брежневнинг нутқида Европания тинчлик ва яхши қўшничилик қитъасига айлантирадиган ижобий ташаббус ва ишларни изчиллик билан охиригача етказиш зарур эканлиги кўрсатилади.

ДЕҲЛИ. Ўртоқ Л. И. Брежневнинг Польша Бирлашган Ишчи партияси VI съездида сўзлаган нутқи ҳақида Ҳиндистонда кўп фикр-мулоҳазалар баён қилинмоқда. Газеталар Л. И. Брежневнинг Ҳиндистон ярим оролида кейинги вақтларда рўй берган воқеалар тўғрисидаги гапларини биринчи саҳифаларда эълон қилишди. Шу билан бирга матбуот Осиёнинг икки қўшни давлати ўртасидаги қуролли можарони тўхтатиб, улар ўртасида тинчлик ўрнатиш ҳақида қилинган даъватга алоҳида ўрин берган.

ҲИНДИСТОН ЯРИМ ОРОЛИДАГИ УРУШ ҲАРАКАТЛАРИ

Ҳиндистондаги расмий манбалардан олинган маълумотларга қараганда, Шарқий Покистонда. Покистон қўшинлари Шарқий Покистон марказига чекина бошлади ва Дакка шаҳри атрофига тўплана бошлади.

Ҳиндистон қўшинлари Комилла шаҳрини олганларидан кейин вилоятнинг деярли ҳамма муҳим стратегик шаҳарларидаги Покистон қўшинлари орқага чекинди. Информация агентликларининг хабарларидан айтилишича, Шарқий Покистоннинг бир қанча бўлимлари жанубдаги Барисала ва Нарайянганжа томонга чекинмоқда.

Ҳиндистон мудофаа министрлигининг вакили Деҳлида айтган гапга қараганда, Покистон армияси ғарбий фронтда Пунч шаҳри атрофида (Кашмир) Ҳиндистон позицияларига ҳужум қилишни бўшаштирган, лекин Чхамб районида (Жамму) актив ҳаракат қилишни давом эттирмоқда. Бу ердаги Ҳиндистон қўшинлари покистонликларнинг ҳужумларини қайтариб турибди. Жаммудаги Акхнур районида Покистон қўшинларининг Жамму ва Кашмир штатини Ҳиндистоннинг қолган қисми билан боғловчи коммуникацияларини узиб ташлаш учун бўлган уринишларига Ҳиндистон армияси тўсқинлик қилмоқда.

Покистон армиясининг расмий вакили Равалпиндида гапириб, ғарбдаги фронтнинг бутун линияси бўйлаб шиддатли жанглари давом этаётганлигини тан олди.

Шарқий Покистоннинг Ҳиндистон ишғол қилган районларига шарқий Покистондан Ҳиндистонга қочиб кетган кишилар қайтиб кела бошладилар. ПТИ агентлигининг хабар беришича, Кхулна районига 3 минг киши қайтиб келган.

(ТАСС, 9 декабрь).

РЕСПУБЛИКАНИНГ ЯНГИ ҲУКУМАТИ

ПРАГА, 10. ЧССР Миллий фронти Марказий Комитетининг таклифига биноан кеча президент Л. Слобода республика янги ҳукуматини тайинлади. Л. Штроугал ҳукумат раиси қилиб, Б. Хнеупек Ташқи ишлар министри қилиб, М. Дзур Миллий мудофаа министри қилиб тайинланди. Чехословакиянинг конституциясига биноан ҳукумат бошлиғи ва ҳукумат аъзолари Федерал Мажлисда тасдиқланмоқлари керак. Федерал Мажлис ушбу масалани 17 декабрда кўриб чиқса керак, деб кутилмоқда.

„ДЕЙЛИ УОРЛЬД“ ГАЗЕТАСИНИНГ МАҚОЛАСИ

ХИТОЙ БИЛАН АҚШ БМТДА БИР ЁҚАДАН БОШ ЧИҚАРИБ ҲАРАКАТ ҚИЛМОҚДАЛАР

НЬЮ-ЙОРК, 9 декабрь. (ТАСС). «Дейли уорльд» газетаси Ҳиндистон—Покистон можаросини келтириб чиқарган ҳақиқий сабабларни бузиб кўрсатиш ва Совет Иттифоқининг бу можародаги позициясига туҳмат қилиш йўлида империалистлар билан маочилар пропагандаси қилаётган уринишларга кескин қарши чиқади.

БМТ да Ҳиндистон ярим оролидаги аҳвол муҳокама қилинаётган вақтда ХХР вакиллари АҚШ билан бир ёқадан бош чиқариб ҳаракат қилганлигига «Дейли Уорльд» эътиборни жалб этади.

Президент Никсоннинг «мутлақ бетарафлик» деб аталган ва юзаки қараганда холис позиция бўлиб кўринган баёноти бутун моҳият эътибори билан риёкорликдан иборат.

Хавфсизлик кенгашидаги Қўшма Штатлар сиёсатини ҳар қандай сиёсат деб аташ мумкин-у, лекин асло «бетараф» сиёсат деб бўлмайди. Бу сиёсат милитаристик Покистон режимининг шу йил март ойида бошлаб юборган ваҳшиёна репрессияларининг ҳамма гуноҳларини кечиб юборади.

АҚШ ИСРОИЛ АГРЕССОРЛАРИГА ҲАМОН ЁРДАМ БЕРМОҚДА

ВАШИНГТОН, 9 декабрь. (ТАСС). БМТ Бош Ассамблеяси Яқин Шарқдаги аҳволни сиёсий йўл билан бартараф этиш тўғрисидаги масалани муҳокама қилиб турган бир пайтда АҚШ вакиллар палатаси чет элга ёрдам бериш тўғрисидаги қонун лойиҳасини қабул қилди. Лойиҳага биноан Исроил агрессорлари 400 миллион долларли қарз пул оладилар. Улар ана шу пул ҳисобидан Америка қурол-аслаҳаларини ҳам харид қиладилар. Бундай қарор 179 киши қарши овоз бергани холда 217 овоз билан қабул қилинди.

Редактор А. ИСМОИЛОВ.

Ўзбекистон Компартияси Марказий комитети нашриётининг босмахонаси Тошкент шаҳри.

Р — 03089. ИНДЕКС 64697, А—1881.